

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

Inventář fary Holice 1851

Edice pramene s komentářem a kulturně-historické pozadí jeho vzniku

Bakalářská práce

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Jan Hanykýř**
Osobní číslo: **H17061**
Studijní program: **B7105 Historické vědy**
Studijní obor: **Spisová a archivní služba**
Téma práce: **Inventář fary Holice 1851. Edice pramene s komentářem a kulturně-historické pozadí jeho vzniku.**
Zadávající katedra: **Ústav historických věd**

Zásady pro vypracování

Cílem bakalářské práce je vytvoření odborné edice pramene Inventář fary Holice 1851, který je součástí holické farní kroniky. Kronika fary je uložena na farním úřadě v Holicích. V souvislosti s tímto primárním pramenem bude možné využít další související zdroje bezprostředně se týkající historie farnosti v 19. století, které jsou uloženy SOKA Pardubice a odpovídající, především regionální odborná literatura. Edice bude opatřena podrobným poznámkovým aparátem, komentářem edičního postupu a měla by tím sloužit jako příklad dobré ediční praxe. Součástí práce bude nástin historického vývoje farnosti kolem roku 1850 (osobnost faráře apod.) a celkové kulturně-historické pozadí vzniku pramene.

Rozsah pracovní zprávy:

Rozsah grafických prací:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

ROSŮLEK, Pardubicko, Holicko, Přeloučsko. Dějinný a místopisná obraz, Pardubice, 2015; J. NECHVÍLE, Holice a přifařené osady, Pardubice 1882; ŠŤOVÍČEK, Zásady pro vydávání novověkých historických pramenů z období od počátku 16. století do současnosti. Příprava vědeckých edic dokumentů ze 16. – 20. století pro potřeby historiografie, Praha 2002; ŠŤOVÍČEK, Ediční teorie a metodika, Praha, 2008.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Zuzana Pavelková Čevelová, Ph.D.**
Ústav historických věd

Datum zadání bakalářské práce: **30. března 2020**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. března 2021**

doc. Mgr. Jiří Kubeš, Ph.D.
děkan

doc. Mgr. Pavel Marek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2020

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Řevnicích dne 5. 3. 2021

Jan Hanykýř

Poděkování:

Na tomto místě bych chtěl moc poděkovat své vedoucí práce Mgr. Zuzaně Pavelkové Čevelové Ph.D. za odborné vedení, cenné rady, trpělivost a velkou podporu. Dále bych rád věnoval poděkování PhDr. Radku Martínkovi, Ph.D. za umožnění nahlédnutí a studia farní kroniky a rovněž za maximální podporu a přívětivost při tvoření této práce. V neposlední řadě patří můj dík rodině a přátelům, kteří mi byli velkou oporou.

Anotace:

Cílem bakalářské práce je vytvoření edice inventáře fary Holice z roku 1851. V první polovině je představen vývoj farnosti kolem roku 1850 a průřez dějinami těch farních budov, jejichž popis je uveden ve zkoumaném inventárním protokolu. V další části jsou na základě odborné literatury vysvětleny metody ediční praxe. Poté následuje popis pramene – pamětní knihy farnosti Holice; a poznámka k edici. Stěžejní a poslední část tvoří sama edice s poznámkovým aparátem.

Klíčová slova:

Holice, fara, farnost, 19. století, inventář, protokol, edice, církev.

Annotation:

The main objective of this bachelor's thesis is to create an edition of an 1851 inventory of the parish house Holice. Together with historical background of the buildings stated in the examined inventory protocol, the development of the parish house in around 1850 is described in the first half of this work. Methods of editorial practice, and their basis in academic literature, are explained in the next part. Then follows a description of the source, which is a parish commemorative book and an editorial remark. Finally, the last part comprises the edition itself, along with the commentary footnotes.

Keywords:

Holice, rectory, parish, 19th century, inventory, protocol, edition, church.

Obsah

1	Úvod.....	1
2	Farnost Holice a tamní faráři okolo roku 1850.....	3
3	Průřez dějinami farních budov v Holicích, Ostřetíně a Ředicích	6
3.1	Farní dům v Holicích	6
3.2	Farní dům Ostřetín a historický vývoj tamní farnosti	9
3.3	Dějinný základ k farním budovám v Ředicích	12
4	Úvod k edici	13
4.1	Teorie a metody ediční praxe	13
4.2	Popis pramene.....	18
4.3	Poznámka k edici	21
5	Edice.....	23
6	Závěr	61
7	Resumé.....	63
8	Zdroje	64
8.1	Prameny	64
8.2	Monografie a časopisecké studie	64
8.3	Odborné slovníky.....	66
8.4	Internetové zdroje	67
9	Seznam tabulek a obrazových příloh	68
10	Obrazové přílohy.....	69

1 Úvod

Farní kroniky vznikaly v Čechách v průběhu první poloviny 19. století a dnes tvoří velmi důležitý zdroj informací. Nelze hovořit pouze o církevních záležitostech. Knihy zachycovaly i dění po celém území farnosti, události v příslušných městech a obcích a jejich následující dopady. V těchto pramenech se mohou nacházet velmi zajímavé doklady o každodenním životě církevních hodnostářů a cenné informace o jejich působišti.

Tématem této bakalářské práce je vytvořit edici inventáře fary v Holicích z roku 1851, který je zaznamenán v Pamětní knize farnosti Holice. Mezi hlavní cíle tohoto výzkumu patří zpřístupnění dokladu o stavu fary a jejího inventáře kolem roku 1850 širší veřejnosti a případně, aby posloužila k dalšímu studiu. Dále pak přiblížení událostí a celkového vývoje farnosti v této době na základě zápisů v pamětní knize a studia pramenů týkajících se farnosti, které jsou uloženy výhradně ve Státním okresním archivu Pardubice. V neposlední řadě zhodnocení materiálu po stránce diplomatické a paleografické. Toto téma jsem si vybral především kvůli mému zájmu o paleografii a touze dozvědět se více o fungování církevní správy na místní úrovni.

Výzkumem farní kroniky ohledně dějin farnosti v 19. století se zabývala už Martina Novotná, která ve své bakalářské práci přiblížila pohled na život v rámci farnosti a průřez jejím historickým vývojem.¹ Ve své práci se zaměřím především na konkrétní problematiku týkající se fary. Z hlediska historického vývoje se pokusím o detailnější popis doby, kdy zkoumaný inventář vznikl.

Práce je rozdělena celkem do pěti kapitol. V první části bude nastíněn vývoj farnosti a popis jednotlivých farářů, kteří okolo poloviny 19. století na faře působili. Poté se zaměřím na dějinný vývoj jednotlivých farních budov v rámci farnosti, které jsou v inventáři uvedeny. Součástí této kapitoly jsou rámcově popsány události, které měly na život farnosti určitý vliv.

Ve druhé části pak představím teorie a metody ediční práce na základě odborné literatury a vysvětlím zavedené praktiky v tomto oboru. Následovat bude rozbor samotné farní knihy, tedy zejména její vnější a vnitřní popis. Ještě před stěžejní částí tohoto výzkumu

¹ Martina NOVOTNÁ, *Dějiny farnosti Holice v 19. století pohledem farní kroniky*, Pardubice 2015, Bakalářská práce.

objasním mnou použité praktiky při tvoření edice. Uvedu použitou literaturu, obhájím zvolené postupy a popíši užití ediční značky.

V rámci samotné edice vytvořím přepis a překlad inventáře fary s poznámkovým aparátem, který plní funkci doplňující, vysvětlující a odkazující. Překládané odborné termíny jsou vysvětleny v komentářích pod čarou. Jejich význam je objasněn na základě citované odborné literatury a slovníků. V závěru přiblížím průběh a úskalí tvorby této edice a zhodnotím výsledky práce jako celku.

2 Farnost Holice a tamní faráři okolo roku 1850

Farnost Holice se nachází ve východních Čechách. Byla založena pravděpodobně už ve 14. století, kdy se objevují i první zmínky o kostele v Holicích.² V polovině 19. století spadala pod správu pardubického vikariátu. Tomu byla dále nadřizena Královéhradecká diecéze, ve které působil v letech 1831-1874 biskup Karel Boromejský Hanl, jenž se zasadil o zpracování dějin biskupství a založení pamětní knihy.³ K faře v Holicích byly v této době přiřazeny osady Horní a Dolní Roveň (Trauendorf), Ostřetín, Veliny, Vysoká u Holic, Ředice a samotné části města Kamenec, Podlesí a Podhráz.⁴ Farnost Holice pravděpodobně udržovala kontakt zejména s farou ve Vysokém Chvojně, která se nachází pouhých šest kilometrů od Holic a dnes dokonce sdílí stejného administrátora.

Událost, jenž se odehrála roku 1850 v Holicích měla na vývoj farnosti v této době dosti neblahý vliv. Jednalo se o epidemii cholery, která v kraji propukla. Mezi dubnem a srpnem téhož roku si ve městě vyžádala celkem 173 obětí.⁵ Kvůli rapidnímu růstu úmrtí již nestačilo místo na původním hřbitově kolem kostela sv. Martina. Bylo proto rozhodnuto o přikoupení pozemků u staré kaple Božího těla⁶, a na celkové rozloze 1552 sáhů byl založen hřbitov. Ten byl v průběhu času dále rozšiřován a roku 1894 byl vysvěcen.⁷ Epidemie vzala život i holickému faráři Karlu Štěpánkovi, který na faře působil v letech 1833-1850.

Karel Štěpánek se narodil roku 1781 v Pardubicích. Kněžské vysvěcení podstoupil v roce 1803. Zajímavé je, že v průběhu Napoleonských válek jako student filozofie chtěl narukovat k posádce v Českých Budějovicích. Jeho záměrem byla služba pod arcivévodou Karlem ve válce s Francouzi, nicméně v čase jeho příjezdu do Budějovic byl uzavřen mír, tudíž se po roce služby vrátil ke svým studiím. Následně působil jako kaplan v Pardubicích. Dále jej čekala pozice lokalisty v Třebosicích, odkud odešel jako farář do Bystré. Roku 1833 se dostal do Holic, kde působil jako farář sedmáct let. K tomu ještě jeden rok zastával funkci okresního vikáře a rovněž byl několik let sekretářem vikariátu.⁸ Na faře se nachází obraz s podobiznou

² Pavel HLADÍK – Miroslav KMENT, *Holice. Historický lexikon 1336-2001*, Holice 2002, s. 6.

³ *Církevní historie (katolická)*, Diecéze královéhradecká, <https://cirkevnihistorie.estranky.cz/clanky/dieceze-v-ceske-republice/c--dieceze-hradec-kralove.html> (citováno dne 5.12.2020).

⁴ Diecéze královéhradecká, *Catalogus alphabeticus personarum et locorum in dioecesi episcopali*, Hradec Králové 1890, s. 165.

⁵ Josef NECHVÍLE, *Holice a přiřazené osady*, Pardubice 1882, s. 12.

⁶ Místo se nachází na návrší jižně od města. Stará kaple byla postavena ze dřeva a dobře zachovalá. V roce 1857 ji nahradila kamenná kaple Nanebevzetí Panny Marie, které zde stojí dodnes. Antonín ŠAFAŘÍK – Otokar POSPÍŠIL, *Holice. Obraz vývoje a současnosti*, Holice 1911, s. 163.

⁷ František Karel ROSŮLEK, *Pardubicko, Holicko, Přeloučsko III. – Dějinný a místopisný obraz*, Pardubice 2015, s. 185.

⁸ Farní úřad Holice (F. Ú. Holice), *Pamětní kniha farnosti Holické 1836*, s. 88-89.

patera Štěpánka. Farář měl v době tvorby malby šedesát osm let a jeho zdravotní stav se zhoršoval. Nicméně se tyto skutečnosti na malbě ani zdaleka neprojevují.⁹ Za jeho působení došlo roku 1843 k renovaci městské radnice, jejíž základní kámen byl položen už v roce 1819. Budova se rozšířila o plechem pokrytou věž, v níž byla umístěna zvonice. Roku 1848 vznikla ve městě národní garda, která byla patrně zřízena za účelem podpory tehdejší revoluce, ale jen několik členů odcestovalo do nepokojné Prahy. O rok později se garda rozpustila, což ocenili i její členové, kteří již nemuseli mít strach z perzekuce.¹⁰ Mezi lety 1849-1850 došlo ke zřízení okresního soudu v Holicích, který měl sídlit v budově radnice.¹¹ Okresní soud aktivně fungoval až do roku 1849. Karel Štěpánek za dobu svého působení na faře se snažil obytné a hospodářské budovy udržovat, ovšem jednalo se vždy jen o naprosto nezbytné opravy. Pater Štěpánek zemřel 28. května 1850 v šest hodin ráno na cholery.¹²

Faru následně obýval do doby jmenování nového faráře administrátor Jan Ruda. V lednu roku 1851 byl správou farnosti pověřen Jan Nepomuk Dvořák (1793-1852). Tento kněz působil původně v Chrasti, poté jako kaplan v ústavu u sester Voršilek v Kutné Hoře. V neposlední řadě byl i učitelem v hlavní škole v Německém Brodě a následně dokonce ředitelem hlavní školy v Jičíně. Jeho zkušenosti, píle a pracovitost měly zásadní vliv na vývoj farnosti. Působení Jana Dvořáka na faře v Holicích bylo z hlediska veřejného mínění vnímáno velmi pozitivně. Byl příkladným knězem, vzdělaným člověkem, a dokonce i filantropem. Z vlastní iniciativy nechal zkrášlit hlavní oltáře kostela sv. Martina, na které zorganizoval veřejnou sbírku v celém okrsku, přičemž ani on sám v této věci nešetřil vlastními finančními prostředky. Rovněž v této době probíhala i revize a posouzení obytných a hospodářských budov farnosti příslušnými úředníky patronátu. Farnost za jeho působení vzkvétala, nicméně v listopadu roku 1852 farář umírá a správcem farnosti se opět stává Jan Ruda.¹³

V červnu roku 1853 přichází do Holic farář Jan Nepomuk Novák (1781-1863). V rámci své kněžské činnosti byl například kaplanem v Miletíně, lokalistou v Ohnišťanech a farářem v Bělé.¹⁴ V Holicích nechal na základě protokolů o stavebním stavu farních budov opravit farní dům a další obytné budovy (zejména v Ostřetíně), které se nacházely ve velmi špatném stavu.¹⁵

⁹ Více zde: Radek MARTINEK, *Galerie kurátů holických. Příběh tří portrétů z farních sbírek*, in: e-Monumentica VII, č. 1, Litomyšl 2019, s. 31-36.

¹⁰ P. HLADÍK – M. KMENT, *Holice. Historický lexikon*, s. 15-16.

¹¹ F. Ú. Holice, Pamětní kniha 1836, s. 67-68.

¹² Státní oblastní archiv Zámorsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Farní úřad římskokatolické církve Holice, Matrika zemřelých 1837-1855, sign. 485, s. 263.

¹³ F. Ú. Holice, Pamětní kniha 1836, s. 247-249.

¹⁴ Tamtéž, s. 249.

¹⁵ Tamtéž, s. 83-85.

Zřídil farní pamětní knihu do které sepsal z dostupných listinných pramenů historii fary a města, zachytil tehdejší dění v okrese a rovněž opsal důležité záležitosti z originálních dokumentů týkajících se záležitostí farnosti. Farnost spravoval celkem deset let a v průběhu jeho úřadování došlo například ke sloučení politické a soudní správy v okrese z ministerského nařízení, které vstoupilo v platnost 26. května 1855 ve městě vznikl smíšený okresní úřad.¹⁶

Pamětní kniha obsahuje bohužel jen stručné životopisy a popisy činnosti jednotlivých farářů do roku 1865. O vývoji farnosti informuje zejména v kapitole o historii města a fary, nicméně zápisy okolo roku se týkají převážně záležitostí města a vývoj samotné fary je zde zmíněn spíše rámcově.

¹⁶ Tamtéž, s. 69.

3 Průřez dějinami farních budov v Holicích, Ostřetíně a Ředvicích

3.1 Farní dům v Holicích

Zápisy o faře se objevují v Pamětní knize farnosti Holické a informují o stavu budovy do roku 1660. V původní dřevěné farní budově se nacházely dvě světnice. Z důvodu špatného stavu se tamní farář Jiří Černčický zasadil o přestavbu. Obyvatelé města měli za úkol sehnat k výstavbě dřevěný materiál, což zapříčinilo určitou nelibost mezi některými jedinci, a to z důvodu přidávání „robotní“ práce chudému lidu.¹⁷

Na faře se skladovaly písemnosti a záznamy farního úřadu. Roku 1680 byl celý objekt zničen při požáru, tudíž je možné, že došlo i ke ztrátám aktového materiálu. Výstavba nového dřevěného stavení proběhla v roce 1713. O této stavbě je zaznamenáno, že byla rozdělena na dvě světnice. Farář obýval jednu místnost a druhá byla určena pro čeled'. O dvacet jedna let později byla budova opět přestavena, a to z kamene a cihelného zdiva. Pravděpodobně se tak stalo kvůli častým požárům, které později zasáhly i značnou část hospodářských budov holické farnosti.¹⁸

Z doby, kdy probíhala výstavba nové kamenné fary, nejsou bohužel o farních písemnostech četné záznamy. Na základě jednoho pramene z roku 1758 dokonce došlo k vyplenění fary pruskými vojáky, ovšem není jisté, zda-li tato událost zapříčinila ztrátu archivního materiálu farnosti, či nikoliv. V pozdějších dobách se písemnosti vzniklé z činnosti farního úřadu uchovávaly v jedné místnosti v přízemí farního domu. Na základě zpracovaného protokolu i dalších materiálů je patrné, že se užívala výhradně jako kancelář pro kaplana.¹⁹ Písemnosti se zakládaly do dubové almary, která sloužila jako hlavní ukládací prostor farního archivu.²⁰ Tam byly skladovány především matriční knihy, jež se dochovaly v dobrém stavu. Veškeré dokumenty a knihy, které pozbyly pro farnost význam, se přenášely do půdního prostoru, nebo do bývalé kůlny. Na základě této skutečnosti došlo po delší době k rozsáhlé degradaci. O záchranu a přezkoumání těchto materiálů se postaral ještě v době druhé světové války městský archivář František Ottmar, který je poté na faře patřičně uskladnil. Roku 1956

¹⁷ J. NECHVÍLE, *Holice a přifařené osady*, s. 21.

¹⁸ František OTTMAR, F. Ú. Holice 1693-1949, Inventář 1961, č. JAF 1105, s. 5.

¹⁹ F. Ú. Holice, Pamětní kniha 1836, s. 89.

²⁰ Státní okresní archiv (SOkA) Pardubice, F. Ú. Holice, Inventář kostelního a farního majetku 1899, inv. č. 193, kart. 1, s. 13.

proběhla kontrola archivu farního úřadu Holice a zabezpečení dokumentů bylo označeno za dostačující.²¹

Zmínky o vývoji samotné farní budovy v průběhu 18. a 19. století se dochovaly v podobě inventářů a popisů budov z let 1790²² a 1899²³, které jsou uloženy ve Státním okresním archivu Pardubice. Z roku 1851 nám důležité informace přináší i předmět zkoumání této práce, tedy inventární protokol z prohlídky farních a hospodářských budov.²⁴ Ze zmíněného soupisu je patrné, že samotná usedlost v polovině 19. století poměrně dosti zaostává v udržování jejího stavu. Zpracovatel protokolu neshledává celkovou konstrukci budovy ve špatném stavu, nicméně poukazuje na značné nedostatky, kupříkladu zpráchnivělé okenní rámy, zrezivělé dveřní kování, či odpadající omítku.²⁵

V publikaci, zabývající se mimo jiné dějinným a místopisným obrazem holické oblasti²⁶, se poukazuje na existenci staré malby, na které je vyobrazen císař Ferdinand V. Dobrotivý s jeho manželkou Marií Annou při návštěvě Holic u příležitosti korunovační cesty.²⁷ Dle zápisu v Knize městských starých pamětí, která byla vedena v letech 1824-1842, panovník při průjezdu Holicemi promlouval také s farářem Karlem Štěpánkem ohledně duchovních záležitostí. Následně navštívil faru, na které strávil zhruba dvacet minut a s manželkou byli pohoštěni hovězí polévkou.²⁸ V samotné budově se dnes ovšem žádné umělecké dílo tohoto charakteru nenachází. Údajně se malba měla nacházet ve dvou místnostech v prvním patře farního domu. Nicméně publikace nespécifikuje, o které konkrétní dva pokoje se jedná, ani o jejím přesném umístění. V samotném zápisu o prohlídce farních a hospodářských budov z roku

²¹ F. OTTMAR, F. Ú. Holice 1693-1949, Inventář 1961, č. JAF 1105, s. 5-6.

²² SOKA Pardubice, F. Ú. Holice, Inventář kostelního a farního majetku 1790, inv. č. 192, kart. 1.

²³ SOKA Pardubice, F. Ú. Holice, Inventář kostelního a farního majetku 1899, inv. č. 193, kart. 1.

²⁴ Pramen se jmenuje „*Inventarisches gebäudebesichtigungs-Protokoll*“ a obsahuje soupis a popis inventárních jednotek farních a hospodářských budov v Holicích, Ředčicích a Ostřetíně.

²⁵ F. Ú. Holice, Pamětní kniha 1836, s. 86-99.

²⁶ F. K. ROSŮLEK, *Pardubicko, Holicko, Přeloučsko III.* s. 184.

²⁷ Korunovační cesta císaře Ferdinanda V. Dobrotivého byla naplánována celkem na šestnáct dní v druhé polovině srpna roku 1836. Pout' započala ve Vídni 16.8. Panovnicka doprovázela manželka, příslušníci vysoké šlechty Habsburského domu a konferenční rada, ve které mimo jiné působil kancléř Metternich. Cesta byla vybrána a zorganizována tak, aby císař navštívil řadu měst v Čechách i na Moravě. Některá města začala opravovat místní komunikace, zvelebovat budovy tak, aby patřičně reprezentovala. Účelem byly i některé prosby k samotnému panovníkovi, ať už se jednalo o finanční záležitosti obce, či osobní povýšení. Trasa korunovační poutě vedla územím koruny české přes Mikulov, Brno, Litomyšl, Hradec Králové, Jičín, Brandýs nad Labem a Prahu. 22.8. zavítal při cestě z Litomyšli panovník s doprovodem do Holic, kde se ovšem příliš nezdržel, jelikož ještě tentýž den jej čekal program v Hradci Králové. Korunovační cesta pokračovala nadále průjezdem měst v Čechách a 30. srpna skončila v Praze, kde byl císař následně 7. září korunován jako poslední český král. Milada SEKYRKOVÁ, *7. 9. 1836 Ferdinand V. Poslední pražská korunovace*, Praha 2004, s. 38-50.

²⁸ Pavel HLADÍK, *Polévka pro císaře*, in: Holické listy 2, Holice 2014, s. 10.

1851 ve farní kronice, ani v inventářích farní budovy z let 1897, 1902²⁹ či 1929³⁰ se o dané malbě nevyskytuje žádná zmínka. Z těchto faktů se domnívám, že malba byla silně poničena, a tudíž při rekonstrukci byla stěna, na níž se výjev nacházel, přemalována bílou barvou. V současné době se na základě podnětu místního administrátora farnosti zvažují památkářské práce za účelem lokalizace a restaurace této malby. Jednalo by se o sondy do jednotlivých vrstev omítky.

Barokní farní dům o jednom patře se nachází v centru Holic, hned vedle kostela sv. Martina.³¹ V zahradě okolo fary se dnes nachází kůlna, která byla postavena až v průběhu 20. století. Bohužel se žádné z původních hospodářských stavení užívaných farností nedochovalo. Od roku 2016 působí na fáře jako duchovní správce farnosti PhDr. Radek Martinek, Ph.D., rovněž také administrátor *excurrento*³² na římskokatolické farnosti Ostřetín a Vysoké Chvojno. Farní budova byla postupně rekonstruována a položky inventárního soupisu se v mnohém nezachovaly. Výjimku tvoří například barokní dveře oddělující dva pokoje v prvním patře, na kterých jsou ještě stopy po původních knoflících sloužících k přitáhnutí dveří. V některých místnostech je patrná původní klenba. V budoucnosti se na základě těchto skutečností plánuje prohlášení fary za historickou památku.

²⁹ SOkA Pardubice, F. Ú. Holice, Inventář kostelního a farního majetku 1902, inv. č. 194, kart. 1.

³⁰ SOkA Pardubice, F. Ú. Holice, Inventář kostelního a farního majetku 1929, inv. č. 195, kart. 1.

³¹ *Kostel sv. Martina v Holicích*, Farnost Holice, <https://new.farnost-holice.cz/kostely/sv-martina-holice> (citováno dne 21.10.2020).

³² Funkce je dána v případě, že na farnosti není schopen úřadovat kněz, tudíž je dosazen kněz výpomocný, který se stará o danou oblast duchovní správy. Heslo *Administrátor*, in: Ottův slovník naučný, I., Praha 1888, s. 216.

3.2 Farní dům Ostřetín a historický vývoj tamní farnosti

První zmínky o faře se datují už do dob vrcholného středověku. Ve 14. století se objevují záznamy o záměně far mezi plebány v Ticzmansdorfu³³ a špitálu sv. Anny v Hradci Králové. V tomto období, konkrétně od roku 1350, ve vsi stojí farní chrám Zvěstování Panny Marie. Dnes spadá pod Královehradecké biskupství v rámci správy Římskokatolické farnosti Ostřetín. Za původní faru se považují tři chaloupky, které se nacházely pravděpodobně blízko kostela.³⁴

V roce 1615 byla ostřetínská fara držena výpomocným knězem, který působil jako farář v Rovni. Další vývoj je zachycen až počátkem 18. století, kdy holický farář Václav Prokop Reinwetter z Rainfeldu požadoval přeorganizování duchovní správy dané oblasti. Vzhledem ke ztrátám důchodu, zapříčiněných zmenšením holické farnosti, se kněz zasadil o přiřazení vesnic Ostřetín a Veliny od dosavadní farnosti v Rovni. K úplnému oddělení následně skutečně došlo a od roku 1711 byly tyto dvě oblasti pod správou holické farnosti.³⁵

V průběhu sedmileté války (1756-1763) došlo v této oblasti ke střetům pruských a rakouských vojsk v nedalekých lesích u Ostřetína. Dvanáctého července 1758 postihly kruté boje také samotnou ves, kterou vojsko bojující na straně krále Fridricha II. vypálilo. Je dosti pravděpodobné, že během této události vyhořela i budova fary, včetně hospodářských stavení. Údajně se tak stalo z důvodu vyslání signálu pruským posilám. Ty posléze dorazily druhý den. „V noci 12. července zapálili Prusové Ostřetín, pravilo se, že skrze toto dali znamení druhé armádě, která za Hradcem ležela, by jim pomoc udělila, neb našeho vojska, které by v tu jsoucích lesích skryto býti mohlo, obávali.“³⁶

V roce 1786 byla zřízena v Ostřetíně lokálie³⁷, ke které byl přidělen i kostel sv. Mikuláše ve vesnici Veliny.³⁸ Koncem 18. století farní obytný dům sloužil jako působiště poštmistra, který zastával funkci správce místní poštovní stanice.³⁹ Z let 1842 se dochoval plán farních pozemků v Ostřetíně, který je součástí fondu farnosti Ostřetín a je uložen v SOkA Pardubice.⁴⁰ O stavu farních budov se zmiňuje až inventurní protokol z roku 1851, ve kterém se nachází popis a informace k obytné budově a hospodářským stavením v Ostřetíně. Jednopatrová

³³ Původní poněmčený název vesnice Ostřetín z dob středověku.

³⁴ F. ROSŮLEK, *Pardubicko, Holicko, Přeloučsko*, s. 238.

³⁵ F. Ottmar, *Farní úřad Ostřetín 1787-1950* (F. Ú. Ostřetín), Inventář 1961, č. JAF 1117, s. 1-3.

³⁶ F. ROSŮLEK, *Pardubicko, Holicko, Přeloučsko*, s. 239.

³⁷ Lokálii se míní duchovní správa s knězem, který sídlí mimo příslušnou farnost. Lokálie byly ustanoveny od konce 18. století, ale v průběhu 19. století již probíhalo jejich povyšování na farnosti. Zdeňka HLEDÍKOVÁ – Jan JANÁK – Jan DOBEŠ, *Dějiny správy v českých zemích od počátků po současnost*, Praha 2007, s. 192.

³⁸ J. NECHVÍLE, *Holice a přiřazené osady*, s. 58.

³⁹ F. Ottmar, *F. Ú. Ostřetín*, Inventář 1961, č. JAF 1117, s. 3-4.

⁴⁰ SOkA Pardubice, F. Ú. Ostřetín, Plán farních pozemků v Ostřetíně 1842, inv. č. 487, kart. 21.

usedlost byla postavena ze dřeva a střešní pokrytí tvořily šindele. V přízemí se nacházely tři místnosti, jednalo se o předsín, komoru a světnici. Další čtyři místnosti byly umístěny v prvním patře stavby, které se skládalo tedy z předsíně, světnice, sýpky a podkroví. Hospodářská stavení se nacházela na pravé straně dvoru, nedaleko obytného domu, konkrétně to byly dva kravské chlévy, koňské stáje a stodola. Ve zmíněném inventárním protokolu je uvedeno, že tři hospodářské budovy se přestanou užívat kvůli špatnému stavu a jejich nadbytečnosti.⁴¹

Roku 1854 došlo k povýšení lokálie na faru. V této době na faře působil lokalista Jan Kulhavý, který se poté stal ostřetínským farářem.⁴² Z doby druhé poloviny 19. století se dochovalo hned několik pramenů, týkajících se stavu farní budovy a jejího inventáře.⁴³ V letech 1871 a 1872 došlo ke stržení staré dřevěné fary a výstavbě nové usedlosti na jižní straně kostela. Ta byla postavena z kamene, s vápennou omítkou a břidlicovým střešním pokrytím. Interiér nové fary se v přízemí rozšířil o sklep, kuchyň, čeledník, spižírnu, záchod a místnost, která sloužila jako farní archiv. Další tři místnosti a záchod byly umístěny do prvního patra. Kolem domu a okolní zahrady byla zhotovena kamenná zeď. Z hospodářských stavení se užíval chlév, kůlna na dříví a pícní skládka, jejíž výstavba proběhla roku 1883 v rámci stavební konkurence⁴⁴, na základě povolení vysokého císařského královského místodržitelství v Praze.⁴⁵

Písemnosti farního úřadu byly v polovině 19. století uloženy na faře v místnosti s archivem. Zde se písemný materiál skladoval do almary, která ovšem roku 1867 přestala splňovat vhodné podmínky pro zachování dokumentů a spisů, tudíž byla pořízena větší skříň z dubového dřeva, na které se nacházel latinský nápis „Archivum parochiale“. V pozdější době byla pořízena další skříň, určená převážně k uložení spisů, a k tomu ještě stojan na zakládání matričních knih. Na listiny a smlouvy se užívala zádušní schránka.⁴⁶

⁴¹ F. Ú. Holice, Pamětní kniha 1836, s. 96-98.

⁴² F. Ottmar, F. Ú. Ostřetín 1787-1950, Inventář 1961, č. JAF 1117, s. 2-3.

⁴³ SOKA Pardubice, F. Ú. Ostřetín, Inventář kostela a fary v Ostřetíně 1874, inv. č. 110, kart. 1.; SOKA Pardubice, F. Ú. Ostřetín, Inventář kostela a fary v Ostřetíně 1881-1888, inv. č. 114, kart. 1.

⁴⁴ Termín označuje hospodářskou soutěž (konkurenci), která funguje na základě soutěžního práva. Na našem území můžeme najít tuto definici již na počátku 19. století. „První soutěžní ustanovení směřující proti dohodám o cenách se objevují v Rakousku v roce 1803 v trestním zákoníku.“ V pozdější době se tato oblast objevuje i v civilním soudnictví. Nicméně za opravdový počátek soutěžního práva v Rakousku-Uhersku je pokládán koaliční zákon ze dne 7.4. 1870. Martin ŠVANDA – Filip VRÁNA, *Historie soutěžního práva od počátků ke dnešku*, in: Úřad pro ochranu hospodářské soutěže – Historie, fakta, svědectví, Brno 2008, s. 33-37.

⁴⁵ SOKA Pardubice, F. Ú. Ostřetín 1787-1950, Inventář farního kostela v Ostřetíně 1895-1898, inv. č. 116, kart. 1, nestránkováno.

⁴⁶ F. Ottmar, F. Ú. Ostřetín 1787-1952, Inventář 1961, č. JAF 1117, s. 7.

Farní dům se nachází v blízkosti kostela Zvěstování Panny Marie okraji města Ostřetín a na východ se nachází kamenná stodola. Budova byla prodána a v současnosti je majetkem soukromého držitele. O kostel dnes pečuje duchovní správa v Holicích.⁴⁷

⁴⁷ *Římskokatolická farnost Ostřetín*, Biskupství královéhradecké, <http://www.bihk.cz/dieceze/ostretin/> (citováno dne 7.11.2020).

3.3 Dějinný základ k farním budovám v Ředících

Podobně jako u fary ostřetínské se i první záznamy o faře ředické datují do 14. století. Již v letech 1350 se zde nacházel chrám Páně sv. Václava, který v této době spadal pod Litomyšlské biskupství. Rovněž se zde nacházel i farní dům, který byl ovšem roku 1391 opuštěn. Důvodem bylo, že místní farář se odstěhoval do České Lípy, kde získal pozici altarář⁴⁸. V dobách husitských válek byla fara zcela jistě zrušena. Zhruba mezi lety 1555 a 1556 nechal rychtář a měštští konšelé faru prodat do rukou soukromého držitele.⁴⁹

V průběhu 17. století spadal ředický chrám, jakožto filiální⁵⁰ kostel, pod farnost v Holicích. Později, na základě této události, usiloval holický farář Reinwetter o navrácení všech pozemků bývalé ředické fary do církevního majetku, které by on sám spravoval. Tímto jednáním se dostal do sporu s tehdejšími držitelem statku, jistým Martinem Zbytkem. Farář v této chvíli dokonce apeloval na královskou komoru, která mu na základě jeho podkladů, společně s pardubickým hejtmánem, vyhověla. Nicméně Martin Zbytek se po nedobrovolném vystěhování proti tomuto rozhodnutí odvolal a na svou obhajobu nechal předložit spis pardubického hejtmána, ve kterém se psalo, že hospodář má dědičné právo statky užívat už po svém otci. Spor nakonec ukončil farář Reinwetter, který od hospodáře pozemky vykoupil za cenu 85 kop míšeňských zlatých do zákonného vlastnictví holické farnosti.⁵¹

Farář se rovněž postaral o výstavbu nového hospodářského stavení, které mělo sloužit jako obytný dům pro přechodně působícího kněze. Stavení bylo dřevěné a v interiéru se nacházela světnice, komora a kravský chlév.⁵² Obytná budova roku 1846 vyhořela a již nebyla obnovena. Z hospodářských stavení zůstala dřevěná stodola, která ovšem neměla pro farnost přílišný význam, a proto byla následně pronajímána.⁵³

Dnes je kostel sv. Václava v Horních Ředících i nadále spravován farností Holice. Nová obytná budova, která by sloužila jako místní fara, nebyla postavena. Žádost o vlastního kněze byla biskupskou konzistoří zamítnuta v roce 1863, tudíž se o duchovní správu dodnes stará administrátor farnosti v Holicích.⁵⁴

⁴⁸ Označení funkce pro kněze, který sloužil jako správce určitého oltáře.

⁴⁹ J. NECHVÍLE, *Holice a přifařené osady*, s. 30-31.

⁵⁰ Termín označuje tzv. pobočný kostel, který bývá spravován duchovním jiného kostela. Jan KUBIŠTA, *Slovník cizích slov*, Praha 1956, s. 122.

⁵¹ F. K. ROSŮLEK, *Pardubicko, Holicko, Přeloučsko III.*, s. 217-218.

⁵² Tamtéž, s. 218.

⁵³ F. Ú. Holice, Pamětní kniha 1836, s. 95.

⁵⁴ *Kostel sv. Václava v Horních Ředících*, Farnost Holice, <https://www.farnost-holice.cz/kostely/sv-vaclava-horni-redice> (citováno dne 27.10.2020).

4 Úvod k edici

4.1 Teorie a metody ediční praxe

V rámci ediční praxe je důležité být seznámen s pravidly a zásadami spojenými s vydáváním historických pramenů, a to na patřičné úrovni. Zpřístupnění diplomatického a kodikologického materiálu totiž přináší ucelený pohled na dějiny prostřednictvím samotných písemných dokladů dané doby. Z tohoto důvodu je nutné zachovat odborné zhodnocení pramenů. Základní rozdělení je dáno dle několika kritérií, jedná se například o edice: *úřední, vědecké, vědeckopopulární, osvětové, propagačně agitační, či školní*.⁵⁵ Vědecké edice jsou z hlediska zpracování nejnáročnější, jelikož slouží výhradně k odbornému výzkumu a obsahují maximum informací k vymezenému tématu. K tomuto účelu se užívají pomocné vědy historické, jako je diplomatika, paleografie, či textologie. Na samotnou problematiku ediční teorie a praxe vznikly metodiky a příručky, které zevrubně definují hlavní pracovní náplň editora.

Jeden z předních českých archivářů, který se věnuje tématu edic, je Ivan Šťovíček.⁵⁶ Kromě určení typů edic dále rozčlenil vědecké edice podle druhu a formy, které se určují za pomoci kvalitního pramenného rozboru. V tabulce je uvedeno nejzákladnější dělení.⁵⁷

Tabulka 1: Základní rozdělení druhů a forem vědeckých edic		
Druh	Forma	Vědecká edice
<i>Jednofondové</i>		Zveřejnění písemného materiálu jednoho archivního fondu. Rozsah je vázán buď na zpřístupnění celého materiálu, či formou výběru.

⁵⁵ Ivan ŠŤOVÍČEK, *K problematice typů druhů a forem edic pramenů k novým a nejnovějším dějinám*, in: Archivní časopis 25, Praha 1975, s. 193-202.

⁵⁶ Archivář a významný editor Ivan Šťovíček se narodil 14.3. 1938 v Praze. Po dokončení střední školy v Berouně započal studium na Karlově univerzitě, kde roku 1961 vystudoval obor archivnictví. Po splnění základní vojenské služby přijal místo archiváře ve Vojenském historickém archivu. Právě zde se začal věnovat edicím archivního materiálu a jejich publikování. Rovněž se uchýlil k tvorbě archivních pomůcek, vztahujícím se k období druhé světové války. Roku 1968, kdy v tehdejší Československu probíhala okupace země ze strany zemí Varšavské smlouvy, opustil dosavadní pracovní pozici a přesunul se do Státního ústředního archivu. O tři roky později opět změnil pracoviště a byl zaměstnán v Československo-sovětském institutu Československé akademie věd, kde působil až do roku 1990. V této instituci se aktivně zabýval ediční teorií a praxí. Postupně se stal odborníkem tohoto oboru, vypracoval například i metodiku pro novodobé prameny. Po revoluci roku 1991 získal titul kandidát věd. Po sametové revoluci přijal místo ředitele Vojenského historického archivu. Od roku 1995 působí v Národním archivu v Praze a v současné době i v Masarykově ústavu a Archivu Akademie věd České republiky. V roce 2002 vydal jako vedoucí kolektivu autorů zásadní publikaci vztahující se k oboru ediční činnosti, tedy *Zásady vydávání novověkých historických pramenů z období od počátku 16. století do současnosti*, která definovala přesná kritéria ediční teorie a praxe. Jan BÍLEK, *Archivář a editor Ivan Šťovíček*, in: *Ediční teorie a metodika*, Praha 2008, s. 187-193.

⁵⁷ I. ŠŤOVÍČEK, *Zásady pro vydávání novověkých historických pramenů z období od počátku 16. století do současnosti. Příprava vědeckých edic dokumentů ze 16. – 20. století pro potřeby historiografie*, Praha 2002, s. 26-30.

<i>Tematické</i>		Edice je dána pevným časovým, historickým a teritoriálním vymezením.
<i>Původce, jedné osobnosti</i>		Pracují často s jedním fondem, či sbírkou, která se vztahuje k písemné agendě zvoleného původce nebo osobnosti.
	<i>Reprodukcující celé dokumenty</i>	Zpřístupnění touto formou se zachovávají i některé vnější a vnitřní znaky původního pramene. Nejčastěji užívanými prostředky jsou fotografie a elektrografie.
	<i>Reprodukcující text písemnosti</i>	Cílem edice je přepsat text dokumentu v plném znění. Tato forma se řídí metodami přepisu písemností.
	<i>Reprodukcující ediční zpracování</i>	U této formy se užívají například regesta, která stručně popisují obsah dokumentu.

Výše uvedené rozdělení vědeckých edic se postupem času rozšiřovalo, odborná literatura⁵⁸ jich zná dnes podstatně více. Hlavní zásadou ovšem zůstává kritérium patřičného výběru písemného materiálu, na jehož základě se dá posléze druh a forma edice určit.

Mezi prvotní fáze práce editora patří především heuristika dokumentů. Tímto termínem se rozumí shromáždění všech dostupných pramenů, jež se vztahují k vybranému tématu edice. Kromě archivního materiálu musí být věnována i značná pozornost literárním zdrojům, jelikož editorovi pomohou lépe provést historický výzkum, a mimo jiné zajistit odbornou kritiku pramenů.⁵⁹ Autor edice musí zvážit, jakým způsobem bude evidovat soupis nalezeného materiálu. V tomto případě má editor poměrně volnou ruku, může zvolit například evidenci pomocí inventárního soupisu, fotodokumentace, či evidenčních karet. Vybranou formu samozřejmě určí na základě svých možností a potřeb pro tvorbu edice, nicméně je kladen velký důraz na úplnost získaných informací.⁶⁰ Jako prostředky ke správnému vyhledávání a vedení záznamů slouží několik heuristických metod:

- 1) *Systematická metoda* závisí na studiu veškerého písemného materiálu, jež se k problematice vztahuje. Užití této formy se dá aplikovat na rozsáhlé edice k minimálně zpracovaným tématům.
- 2) *Metoda strukturální* se zaměřuje na strukturu veřejné správy a zkoumá sestupně fondy orgánů úřadů a institucí.

⁵⁸ Týž, *Zásady vydávání*, s. 27-30.

⁵⁹ Týž, *Heuristika v ediční praxi*, in: AČ 41, Praha 1991, s. 195-196.

⁶⁰ Týž, *K některým problémům metodiky vydávání novodobých historických pramenů*, in: Sborník archivních prací 27, Praha 1977, s. 192-219.

3) *Dokumentační metodou* dochází k dohledání písemností, které vypovídají o předem stanovených historických událostech a faktech. Aplikuje se převážně u archivně nezpracovaného materiálu.

4) *Metoda sondy* slouží k nalezení dokumentů zkoumaného tématu v nezpracovaném fondu, pokud je výsledek pozitivní, zpracování se provede metodou systematickou.⁶¹

S heuristikou je úzce spojena další fáze, tedy výběr dokumentů. Editor podrobí prameny kritickému zhodnocení a provede výtah potřebných informací. Na základě typu, druhu, formy edice pak zkoumané písemnosti vybere k publikaci. Metody a zásady se liší pro jednotlivé skupiny dokumentů. Vzhledem ke zvolenému tématu této práce přiblížím zásadní pravidla pro výběr záznamů z „*úředních a jiných knih*“.⁶² Nejdůležitějším pravidlem je komparace vybrané knihy s dalšími prameny, aby došlo k ověření platnosti informací. *Při výběru knih pro následující staletí novověku je přednostním hlediskem veřejnoprávní platnost dokumentů zvažovaných pro vydání. Údaje v nich obsažené je podle možností nutno konfrontovat s písemnými dokumenty jiné diplomatické povahy, zejména s listinami, smlouvami, případně i s dokumenty kartografickými apod.*⁶³

Dalším krokem editora je samotné zpracování edice. V této fázi je potřebné provést výběr a analýzu různých forem dokumentů, které se dochovaly. Nejvhodnější k výzkumu je samozřejmě originál, tedy první vyhotovení písemnosti původcem. Originál je opatřen autentizačními prvky, a tudíž se výpovědní hodnota dá považovat za velmi důvěryhodnou. Pokud se původní dokument nedochoval, tak další formou mohou být kopie, jež byly vyhotoveny ve stejnou dobu jako originál, či koncepty, které tvořily návrhy znění dokumentu a následně se upravovaly dle potřeby až do jejich schválení a vyhotovení písemnosti. Poslední formou je opis. Ten představuje přepis textu původního dokumentu, který byl vypracován až po nějaké době od vydání originálu. Tato forma se rozlišuje dle několika kritérií. Jedná se například o zjištění, zda-li byl přepis vyhotoven vydavatelem písemnosti, příjemcem anebo jedná-li se o ověřený nebo neověřený opis. Na základě těchto zjištění pak může editor rozpoznat určité nesrovnalosti v textu, možné snahy o falzifikaci částí dokumentu, či jen prosté chyby. V případě přítomnosti zápisu v úředních knihách, či autentizačních prvků na opise, jedná se o dokument se stejnou právní hodnotou jako originál, nikoliv o pouhý přepis textu.⁶⁴

⁶¹ Týž, *Heuristika v ediční praxi*, in: AČ 41 s. 199-200.

⁶² Týž, *Zásady pro vydávání*, s. 33-34.

⁶³ Tamtéž, s. 36.

⁶⁴ Tamtéž, s. 45-46.

Reprodukcí písemností a jejich obsahu může editor opět zrealizovat několika formami. Některé už byly zmíněny v rámci rozdělení druhů a forem vědeckých edic na začátku kapitoly. Zpřístupnění formami fotoreprodukce, faksimilie, mikrofilmu má své výhody, jako zachování rozměru a grafické stránky zkoumaného pramene, popřípadě uvedení měřítko míry zvětšení nebo zmenšení vůči originálu.⁶⁵ Publikace historických pramenů a jejich textů se nejčastěji v ediční praxi zpřístupňuje formou přepisu. Základními stavebními kameny přepisu je transliterace a transkripce. Metoda transliterace reflektuje původní text v podobě současného písma. Původní gramatika a pravopis nejsou nahrazovány dle současných pravidel. Rovněž se zachovávají i zvláštnosti, nepřesnosti a grafické znaky písma. Tato metoda se užívá zejména k filologickému⁶⁶ zkoumání. Transkripce užívá současné gramatické a pravopisné normy, zejména kvůli přehlednému a jednoduššímu čtení. V textu se ponechávají zvláštnosti jazykového a grafického charakteru, které dnes již nemají obdobu. Za účelem reprodukce původních specifických znaků se užívají symboly, které alespoň částečně odrážejí původní grafickou podobu.⁶⁷

Metoda transliterace se užívá zejména u starších historických pramenů, zatímco transkripce u mladších písemných pramenů. U cizojazyčných textů udává metodika různé údaje, kdy je vhodné užívat danou formu přepisu (u německých textů například užití transkripce pro dokumentu mladší roku 1750).⁶⁸ V některých případech edic lze rozlišovat i transkripci lineární a grafickou. Transkripce grafická se pokouší přesně zachytit zvláštnosti zkoumaného textu, například přeškrtnání a nahrazení jiného slova, zatímco lineární přepis zkoumá proměny písma v rámci jeho vývoje. K tomu slouží nadefinované závorky, které označují specifické části textu.⁶⁹

Při tvorbě přepisu se zavádí i systém edičních značek, které označují nejisté čtení textu, opravy a doplňující informace přidané editorem. Metodiky se shodují na použití hranatých závorek v případě doplnění chybějících slov a rozvedení zkratk.⁷⁰ Dále tytéž závorky označují

⁶⁵ Tamtéž, s. 49-50.

⁶⁶ I. Věda zkoumající jazyk, literaturu a ústní lidovou slovesnost některých národů na základě literárních a jiných kulturněhistorických děl a památek. 2. Věda zabývající se zkoumáním jazykového materiálu v literárních textech, výkladech a edicích textů literárních děl. Věra PETRÁČKOVÁ – Jiří KRAUS (edd.), *Akademický slovník cizích slov*, Praha 1995, s. 230.

⁶⁷ I. ŠŤOVÍČEK, *Reprodukce dokumentů a jejich textů v edicích novodobých historických pramenů*, in: SAP 33, Praha 1983, s. 87-89.

⁶⁸ Týž, *Zásady pro vydávání*, s. 61.

⁶⁹ Michal KOSÁK – Jiří FLAIŠMAN (edd.), *Editologie (od náčrtu ke knize)*, Praha 2018, s. 47-49.

⁷⁰ I. ŠŤOVÍČEK, *Zásady vydávání*, s. 50.; Týž, *Reprodukce dokumentů*, in: SAP 33, s. 99.; M. KOSÁK – J. FLAIŠMAN, *Editologie*, s. 49-50.; Hans Wilhelm ECKHARDT – Gabriele STÜBER – Thomas TRUMPP, *Thun kund und zu wissen jedermannlich: Paläographiearchivalische Textsoten-Aktenkunde*, Köln 1999, s. 28.

i místo nečitelného textu, zejména symbolem umístěným mezi závorky (například otazník), či vynechání písmen (v tomto případě se použijí tečky jako náhrada počtu vynechaných písmen). Ediční značky jsou vždy uvedeny v ediční poznámce, kde editor uvede a popřípadě vysvětlí neobvyklé závorky a důvod jejich užití. V průběhu práce přepisu musí editor věnovat pozornost pravidlům textových a pravopisných úprav. Zásady jsou stanoveny vždy pro příslušný jazyk, jímž je zkoumaná písemnost napsána. Text se může publikovat i s překladem do národního jazyka, který může být umístěn buď souběžně s originálním textem, za něj, nebo v poznámkovém aparátu.⁷¹

Jádrem edice je poznámkový aparát, který uvádí výsledky odborné analýzy pramene. Komentáře v něm uvedené se liší dle typu edice, v rámci vědecké edice se poznámky dělí na dva druhy. Jedná se o poznámky textové a věcné. Textové poznámky informují o veškerých zvláštěnostech textu, například vynechání písmen zapisovatelem, nečitelnosti, poškození, přípisech atd. Rovněž poukazují na změnu stylu písma, chyby v datacích a vysvětlují termíny. Označení těchto poznámek se provádí převážně minuskulními písmeny a lze je umístit pod čarou na příslušné stránce, ke které se vztahují. U věcných poznámek dochází k objasnění historické kritiky textu. Rozvádí například uvedené historické události nebo geografické lokality. Další úlohou je upozornění na nepřesné údaje a jejich napravení. Poznámky se rovněž mohou umístit pod čarou a označují se zejména posloupnou numerickou řadou.⁷²

Ediční práce vyžaduje velkou preciznost a důsledné dodržení stanovených pravidel. Zásad tvorby edic je mnoho a jednotlivé metody se odvíjejí od typu a formy publikované edice. Editor zvolené metody vždy vysvětlí v ediční poznámce, kde rovněž může poukázat na vybraná pravidla týkající se zpřístupnění historických pramenů.

⁷¹ I. ŠTOVÍČEK, *Publikování cizojazyčných textů v edicích k novým a nejnovějším dějinám*, in: AČ 40, Praha 1990, s. 130.

⁷² Týž, *Poznámkový aparát v edicích novodobých písemných historických pramenů*, in: AČ 29, Praha 1979, s. 230-237.

4.2 Popis pramene

Pamětní kniha farnosti Holice byla vyhotovena na faře v Holicích, kde je dodnes uložena a spravována místními církevními hodnostáři. Knižní vazba má rozměry 40 cm x 25 cm x 8,5 cm a váží 4 kg. Listy jsou svázány do desek z tvrdého papíru, který je potažen černou umělou kůží. Na okrajích vazby je znatelné odlepení a potrhání částí koženky. Přebal knihy se od hřbetu v průběhu času odtrhl, tudíž ochrannou vrstvu ze strany tvoří pouze hřbet knihy z bílého oblého papíru. Na přední straně je zlatým latinským písmem napsáno „Pamětní kniha“. Na vazbě nejsou ani na jedné straně ornamenty, kování, či ilustrace, které v době jejího vyhotovení byly poměrně běžné.⁷³ Domnívám se tedy, že vazba není původní a byla vytvořena později. Zřejmě se tak stalo poté, co desky utrpěly poškození v rozsahu ztráty ochranné funkce knižního bloku. Současné desky jsou v zásadě v dobrém fyzickém stavu.

Předsádka⁷⁴ přední a zadní se skládá z vlepeného modrého papíru a je upevněna plátěným proužkem. Ani jedno z přideštích neobsahuje žádné známky písemných záznamů, či ilustrací. Knižní blok se skládá z ručního papíru, na němž je patrné i žebrování. V první oddílu se nachází 552 folií, které jsou paginovány vzestupnou číselnou řadou. Číslo stran jsou uvedena na každé straně v levém, či pravém horním rohu. Poslední oddíl se nazývá „*Materialien Index zu dem Memorabilien Buch*“⁷⁵ a nachází se v něm zhruba sto stran. Zde je foliace nahrazena chronologickou abecední řadou. Jednotlivá majuskulní písmena jsou vlepena do pravého kraje strany, tak aby se dalo v zápisech pod daným označením jednoduše hledat. Nicméně tato část obsahuje málo záznamů, případně jen vepsané odstavce, které na sebe nemají přílišnou návaznost. Papír má lehce nažloutlou barvu, listy jsou většinou bez viditelných známek špatného zacházení. Na dolních okrajích se často nacházejí ztmavená místa, jež vznikly vlivem otáčení stránek nečistými prsty.

Úvodní strana farní kroniky má rozměr na výšku 32 cm a na šířku 25 cm. Tištěným písmem označuje název pamětní knihy farního benefícia v Holicích počátkem roku 1836.⁷⁶ Další strany mají většinou standartně velikost 40 cm x 25 cm.

⁷³ Pavlína HAMANOVÁ, *Z dějin knižní vazby od nejstarších dob do konce 19. století*, Praha 1959, s. 159-170.

⁷⁴ Dva listy papíru (může být i barevného) vlepené na vnitřní stranu desek. Jeden list se nazývá „přideštím“. Ludvík BRADÁČ, *Knihvazačství*, Praha 1912, s. 48, 49, 165.

⁷⁵ F. Ú. Holice, Pamětní kniha 1836, nestr.

⁷⁶ „*Memorabilien Buch des Pfarrbenefizium zu Holic anfangend vom I. Jänner 1836*“. Tamtéž, s. 1.

Následuje tištěným písmem uvedený pokyn hraběte Karla Chotka o povinném vedení kronik z roku 1835.⁷⁷ Na sedmé straně je ručně psaný úvod, ve kterém jsou jednotlivé kapitoly řazeny do deseti oddílů, označeny římskými číslicemi. V pořadí se jedná o topografii, historii fary, údajích o farářích, kostelu a škole, záznamech paměti a indexu. Strany inventárního protokolu, jež se nacházejí v kapitole o historii farnosti, jsou v horní části ořezány a na poslední straně se nachází záhlaví celé tabulky. Na několika listech jsou nalepeny černobílé fotografie, které zachycují události v Holicích z průběhu druhé světové války.⁷⁸

Zápisy jsou psány převážně německým a českým jazykem. Kroniku vyhotovil patrně farář Jan Nepomuk Novák roku 1855. Informace zapisoval převážně v německém jazyce novogotickou kurzívou. Orientace textu se uchyluje zpravidla na pravou část strany, na levé straně se občas objevují různé přípisky. V knize jsou na různých místech prázdné listy, které zapisovatel vynechal z důvodu postupného doplnění informací do dané kapitoly. Farář Jan Novák sepsal na základě již vyhotovených písemností v rámci svých možností ke každé kapitole alespoň jeden záznam. Původní zápisy jsou většinou čitelné, psané úhledným písmem, nicméně některé části slov jsou dnes vybledlé, což mohl zapříčinit nedostatek použitého inkoustu.

Písařovo písmo je lehce skloněné vpravo, rozestupy mezi slovy jsou dobře patrné, pravidelnost jednotlivých liter zapisovatel dodržuje perfektně. V pozdějších přípisech Jana Nováka jsou daleko znatelnější rozdíly. Text se vyznačuje daleko černějším odstínem tuže, písmo již není tak úhledné, tahy jsou silnější než v předchozím případě. Neúhlednost a mnohdy i špatná čitelnost mohla být rovněž zapříčiněna rychlým tempem zapisování nebo jiným seříznutím pera.

Styl i jazyk písma se mění v zápisech od roku 1865. V této době farnost Holice spravoval farář Jakub Jindra, jenž započal psaní kroniky v češtině. Sám to odůvodnil takto: „*Pokračovati v zapisování pamětních událostí do knihy této, zdá se mi býti neslušno a nedůstojno, bych k tomu užil řeči cizí – německé – a takto pohrdl svou řečí mateřskou nad mnohé jiné uhlazenější, jadrnější a líbeznější*“.⁷⁹

⁷⁷ Hrabě Karel Chotek působil jako nejvyšší purkrabí Českého království. Podle bavorského vzoru se zasadil o vydání výnosu o povinném zakládání a vedení kronik v německém a latinském jazyce. Výnos se skládal z čtrnácti bodů, v nichž byla podrobně popsána metodika správy pamětních knih. Rovněž byly přesně dány kritéria vnější podoby knih. „*Knihy měla mít velký formát a mělo ji tvořit 300 – 350 listů kvalitního papíru. Listy měly být očíslovány, protáhnuty provazem a opatřeny pečeti nadřízeného úřadu*“. Nařízení se týkalo především městské a církevní správy. Jiří BARTOŇ, *O kronikách obcí – praktická pomůcka pro kronikáře obcí*, Praha 2009, s. 17-18.

⁷⁸ F. Ú. Holice, Pamětní kniha 1836, s. 141.

⁷⁹ Tamtéž, s. 110.

Farář Jakub Jindra užíval českého novogotického písma, nicméně počtem zápisů se svému předchůdci ani zdaleka nevyrovnal. Text byl rovněž dobře čitelný, s mírným sklonem vpravo. Následující farář František Mikeš navázal na svého předchůdce, ale již neměl takový problém s němčinou a pod jeho písarskou rukou vznikly záznamy v obou jazycích. Styl písma je velmi podobný předchozím zápisům psaným v české novogotickém písmu. Mezi stylem německých a českých zápisů nejsou prakticky žádné rozdíly.

V novějších záznamech už se užívalo převážně českého jazyka. Žádný z následujících písarů ovšem ani zdaleka neodvedl tak precizní práci s vedením pamětní knihy jako původní písar Jan Novák. V současné době se do pamětní knihy již mnoho nezapisuje, především kvůli již archivní podstaty knihy, a tudíž velmi důležitému dokladu historie.

4.3 Poznámka k edici

Zveřejnění inventárního protokolu z prohlídky stavu farních a hospodářských budov v Holicích, Ostřetíně a Ředvicích z roku 1851 formou edice si klade za cíl zpřístupnit tento zápis komukoliv, ať už z vědeckého, či nevědeckého prostředí tak, aby mohl posloužit jako podklad k dalšímu studiu. Jelikož se jedná o edici tematickou, přepisují pouze tabulky a jejich obsah týkající se výhradně zkoumaného protokolu. Další zápisy v kronice slouží pouze jako ověřující a rozšiřující pramen.

Při přepisu se pokouším co nejvíce vycházet z metodiky vydané odborem archivní správy a spisové služby, která byla zpracována kolektivem autorů pod vedením Ivana Šťovíčka.⁸⁰ Využil jsem také knihy „*Ediční teorie a metodika*“⁸¹ od výše zmíněného autora a práci Michala Kosáka a Jiřího Flaišmana „*Editologie*“⁸², které mi posloužily jako další zdroj k zpřístupnění edice. Vzhledem k faktu, že je protokol inventáře napsán pouze v německém jazyce, tak jsem vycházel i z knihy týkající se rovněž problematiky ediční práce „*Thun kund und zu wissen jedermanniglich*.“⁸³ I přesto, že se na základě těchto publikací uchyluji především k transkripci daného textu, v některých případech je nutné použít metodu transliterace. A to jak z důvodu zachování filologického hlediska, tak i rozdílům s dnešním pravopisem, což by zapříčinilo značný a nepřehlédnutelný rozkol mezi přepisem a originálním zápisem. Transliteraci provádím i u místních názvů a jmen.

Na základě praktik ediční činnosti jsem se rozhodl namísto tvoření registů přidat překlad do českého jazyka, který se nachází za každou jednotlivou stranou přepisovaného originálu, a to za účelem snadnější orientace v textu. U překladu užívám transkripci tak, aby čtenář mohl co nejlépe pochopit obsah daných informací obsažených v tabulce protokolu.

Veškeré editorské zásahy do textu, označení transliterací a rozvedení zkratk uvádím pomocí nadefinovaných závorek. Poznámkový aparát obsahuje poznámky textové, které jsou v uvedeny minuskulními písmeny a značí především zvláštnosti textu. Poznámky věcné a odkazující jsou označeny numerickou řadou. V českém překladu stejnou formou cituji odborné slovníky, ve kterých byl daný výraz dohledán. Vzhledem k nezanedbatelnému rozdílu formátu farní kroniky a této práce jsem nucen z tabulky vypustit sekci označení a číslování jednotlivých dat. Jsem si plně vědom, že při zpracování edice je nutné vytvořit co nejpřesnější kopii

⁸⁰ I. ŠŤOVÍČEK, *Zásady pro vydávání*.

⁸¹ Týž, *Ediční teorie a metodika*.

⁸² J. FLAIŠMAN – M. KOSÁK (edd.), *Editologie*.

⁸³ H. W. ECKHARDT – G. STÜBER – T. TRUMPP, *Thun kund und zu wissen jedermanniglich*.

originálu, tudíž jsem se rozhodl tuto část plně nahradit v poznámkovém aparátu. Rovněž jsem ze stejného důvodu snížil o jeden stupeň velikost písma ze standartu Times New Roman 12 a řádkování v tabulkách z 1,5 na 1,0. V některých případech je v pramenu uveden odkaz na položku, která má přímou vazbu na jiný předmět uvedený v soupisu. Jedná se například o situaci, kdy dojde k zaznačení stejného typu kování dveří, jako u předcházejícího objektu (wie bei Post Nummer 1)⁸⁴. V poznámce pod čarou je toto uvedeno pod numerickým číslem a text přímo odkáže na předchozí poznámku. Vazby mezi jednotlivými kolonkami pro snadnější orientaci uvádím formou pomlčky. Informace v tabulce jsou odděleny v jednotlivých buňkách tak, aby se v nich dalo přehledně orientovat.

Při zpracování edičních značek jsem se snažil vycházet z daných metodik, ovšem kvůli výše zmíněným odchylkám uvádím i některé značky vlastní. Veškeré editorské zásahy do textu jsou uvedeny hranatými závorkami a užívají se pro doplnění a rozvedení zkratk, které zapisovatel užíval.

Tabulka 2: Seznam edičních značek	
[]	Editorské zásahy do textu
[?]	Nečitelný obsah
[..]	Vynechání písmen z důvodu nečitelnosti
{}	Transliterace textu
◇	Nejistý přepis/překlad textu

Samotný přepis mi v mnohém usnadnilo druhé vydání knihy „*Klíč k novověké paleografii*“⁸⁵. Tuto publikaci jsem využil výhradně při čtení a kontrole písma kurent. U překladu jsem čerpal zejména z dobového slovníku⁸⁶, který je zpřístupněn v elektronické verzi na stránkách Rakouské národní knihovny. Dále jsem vzhledem k obsahu zkoumané problematiky vycházel z odborného slovníku stavebního z roku 1941⁸⁷ a z novodobější odborné příručky pro fakulty architektury vysokých škol technických.⁸⁸

Vzhledem k obsahu poznámkového aparátu edice není opatřena místním, ani jmenným rejstříkem.

⁸⁴ F. Ú. Holice, Pamětní kniha 1836, s. 99.

⁸⁵ Ivana EBELOVÁ, *Klíč k novověké paleografii*, Praha 2015.

⁸⁶ Josef RANK, *Kleines Taschenwörterbuch der böhmischen und deutschen Sprache*, Praha 1868.

⁸⁷ Josef KOVAŘOVIČ, *Německo-český odborný slovník stavební*, Praha 1941.

⁸⁸ Antonie KEJVANOVÁ, *Německo-český a Česko-německý stavební a architektonický slovník*, Plzeň 2001.

5 Edice

Strana 1

<u>Inventarisches Gebäudebesichtigungs-Protokoll^a</u>
Welches am 18. Februar 1851 über den Bazustand des Pfarr u[nd] Wirtschaftsgebäudes in Holic ^b , dann der zu diesem Pfarrbenefizium ¹ gehörigen Pfarrwirtschaftsgebäude in Ředitz u[nd] Wostřetín ² nach dem verstorbenen Holitzer M[agister] dechant P[ater] Karl Štěpánek in folge herabgelangter Note der pardubitzer k[aiserlich] k[öniglich] Bezirkshauptmannschaft von 17. Jänner 1851 I[n] 6328 ^c aufgenommen würde.

Strana 1 (Překlad)

<u>Inventární protokol z prohlídky budovy</u>
který byl sepsán dne 18. února roku 1851 o stavebním stavu fary a hospodářských budov v Holicích, dále k tomuto farnímu obročí ³ náležící hospodářské budovy v Ředicích a Ostřetíně po zemřelém holickém magistru děkanu páteru Karlu Štěpánkovi dle písemné zprávy pardubického císařského královského podkrajského úřadu ⁴ ze dne 17. ledna roku 1851. Bylo tak zaznamenáno v 6328.

^a Zapisovatel nadepisuje nad písmena s, c a r háčky, za účelem jejich snadnějšího rozpoznání.

^b Zde je v originále napsáno Holic, v pozdějších zápisech je města zapisováno jako Holitz.

¹ Jedná se o trvalý příjem plynoucí z církevního jmění spojený s výkonem služby v rámci církevního úřadu. Heslo *Beneficium*, in: Ottův slovník naučný, III, Praha 1890, s. 745.

² Wostřetín je dřívější název města, nyní již jen Ostřetín.

^c Zde je zapsáno pravděpodobně číslo daného záznamu podkrajského úřadu. Originální záznam se bohužel nepodařilo dohledat.

³ J. RANK, *Kleines Taschenwörterbuch*, s. 279.

⁴ Pardubický podkrajský úřad byl zřízen roku 1850. V obvodu okresního hejtmanství začaly v témže roce působit tři okresní soudy, a to v Holicích, Pardubicích a Přelouči. Rovněž vznikla soustava soudních finančních úřadů, které měly v působnosti „rozdělení veřejných dávek na přímé a nepřímé“. V roce 1855 se statut úřadu změnil na smíšený okresní úřad a taktéž se stalo i v Holicích. V roce 1868 byl úřad nařízením ministerstva vnitra změněn na Okresní hejtmanství a převzalo kompetence správy přímých daní, územní pravomoci nad soudními okresy Holice a Přelouč v politicky-administrativní agendě. Elvíra ŽANDOVÁ, Okresní úřad Pardubice 1850-1945 (1952), Inventář 1989, ev. č. 491, s. 1-2.

Strana 2

Beschreibung aller Bestandteile der		die bestandteile sind bei dem		Bemerkung
Wohn	Wirtschafts	Wohn	Wirtschafts	
Gebäude		Gebäude in folgendem Stande		
<u>Pfarrhaus in Holitz</u> ist nahe bei der Kirche von Stein u[nd] Ziegeln erbaut, wie Stock hoch, mit Schindeln gedeckt u[nd] enthält nachstehende Bestandteile:				<p>Altershalber im linken flügel, die untere Verkleidung im holz verfault u[nd] löchrig, da[he]r zu reparieren u[nd] neun Tafeln zu versetzen notwendig im gesetzlichen {konkurrenzwege}⁶</p> <p>Duch die länge der Zeit, u[nd] es wäre statt diesem 4 flüg[e]l Ein 2 flüg[e]l [fenster] herzustellen notwendig 3-5 b[reite] 4-4 hoch.</p> <p>Auf diese herstellung hätte nebst dem Kirchenvermögen o[der] der {Patronatsrenten} auch die {Verlassenschafts-massa} sowohl, als auch der antrentende neun</p>
<u>Das Vorhaus⁵</u> mit Ziegeln gepflastert Rohrdecke.				
2 flüg[e]l Hauseingangstür Beschlag 4 Bändern, 4 {Kögeln}, 3 Schubriegeln Kastenschloss mit 2 kli[.]en ^d u[nd] Schlüssel.	-	schadhaft	-	
4 flüg[e]l Fenster, beschlagen mit 8 <Schein>, 8 Winkelbändern, 8 {Kögeln}, 3 Vorreibern u[nd] 4 Knöpfen.	-	brauchbar	-	
die Verglasung.	-	die Rahme verfault,	-	
eisernes Fenstergitter	-	das Beschlag verrostet u[nd] unbrauchbar	-	
das Ziegelpflaster.	-	blind	-	
<u>Die Küche</u>		gut		
		in dem engen Vorhaus neben		

⁵ Kolonka je označena číslem 1. K položkám uvedeným v této sekci se vztahují jisté odkazy uvedené převážně v poznámkách protokolu. Zejména jsou zmiňovány totožné typy kování, které zapisovatel již nechtěl znovu opakovat, a tudíž se rozhodl řešit situaci touto formou.

⁶ Termín označuje hospodářskou soutěž, viz. Pozn. č. 44 v kapitole 3.2. Farní dům Ostřetín a historický vývoj tamní farnosti.

^d Prostřední písmena jsou rozpitá, vzdáleně připomínají písmeno b. Zapisovatel mnil pravděpodobně slovo „Klinke“ (západka).

links aus dem Vorhaus mit Ziegelpflaster u[nd] gewölbt.		dem Keller zum Kapellanzimmer führend ausgetreten.		Pfarrbenefiziat ⁷ nach dem [?] - 2 überschüsse zu gleichen teilen zu [reno]vieren ^e . 1 ^f Überlegung das Ziegelpflasters u[nd] Abwechslung der zerschlagenen Pflasterziegel im {Konkurrenzwege}
---	--	--	--	---

Strana 2 (Překlad)

Popis všech součástí		Součásti jsou v		Poznámka
Obytná část	Hospodářství	Obytná část	Hospodářství	
Budova		Budova je v následujícím stavu		
Farní dům v Holicích Nachází se vedle kostela a je postaven z kamene a cihel, o jednom pochodí s pokrytím šindelí a obsahuje následující součásti:				Kvůli staří je v levém spodním křídle dřevěné obložení shnilé a děravé, a proto je nutné jej opravit
Předsín s cihlami vydlážděným rákosovým stropem ⁸ .	-	poškozené		
Dvoukřídlé vchodové dveře okované 4 závěsy ⁹ , 4 kužely ¹⁰ , 3 nasazenými zástrčkami ¹¹ ,				

⁷ Osoba, která spravuje a užívá zisk farního obročí. Heslo *Beneficiat*, in: Ottův slovník naučný, III., Praha 1890, s. 745.

^e V originále bylo těžké určit počáteční písmena, nicméně z kontextu dává smysl slovo renovieren.

^f Za číslem je uvedeno označení měrné jednotky, která je graficky zapsána jako pomlčka a nadepsáno kolečko vedle čtverce. Dle Rakouské měrné soustavy z roku 1765 se jedná o čtvereční sáh.

⁸ J. KOVAŘOVIČ, *Odborný slovník*, s. 214.

⁹ Závěs byl pohyblivý typ kování, který zajišťoval možnost otevírání oken. Dnešní synonymum k tomuto slovu je pant. Martin EBEL, *Historické názvosloví okenních a dveřních kování do nástupu průmyslové výroby*, in: Průzkumy památek 26, č.2, Praha 2019, s. 69.

¹⁰ Kužel byla pevná část závěsu, díky které se závěs mohl otáčet. V originále je uvedeno „Kögel“, v zásadě se může jednat o špatně uvedení množného čísla zapisovatelem. Tentýž, *Terminologie okenních a dveřních kování ve střední Evropě 18. a 19. století*, in: Sborník příspěvků z 2. konference stavebněhistorického průzkumu 3. – 6. června 2003 v klášteře servitů v Nových Hradech v jižních Čechách, Praha 2004, s. 69.

¹¹ Tato část kování sloužila k zavírání okenních a dveřních křídel. Tentýž, *Historické názvosloví*, s.77.

Skříňovým zámek ¹² s 2 západkami a klíči.	-	použitelné	-	a nové desky neprodleně
Čtyřkřídlé okno okované 8 <esíčkovými závěsy>, 8 úhlovými závěsy ¹³ , 8 kužely, 3 obrtlíky ¹⁴ a 4 knoflíky ¹⁵	-	Rám je shnilý	-	uvést do zákonné konkurence.
Zasklení	-	Kování zrezivělé a neuzitné	-	Vzhledem k dlouhé době užívání bude namísto čtyřkřídlého nutné vyrobit dvoukřídlé okno 3-5 stop široká a 4-4 stopy vysoká.
Železná okenní mřížka	-	slepé	-	K této výrobě by měla být využita kostelního jmění, patronátního důchodů společně s pozůstalostí, stejně jakožto příspěvkem nadcházejícího nového farního beneficiáta po [?] – 2 přebytky se rovným dílem použijí k renovaci
Cihlová dlažba	-	dobré	-	K uvážení výměna 1 sáhu rozbitých cihlových dlaždic za nové cestou konkurence.
Kuchyně Nachází se vlevo od předsíně, má dlažbu z cihel a klenbu.	-	V malé části předsíně vedle Sklepa je dlažba vedoucí do kaplanovy místnosti	-	

Strana 3

Beschreibung aller Bestandteile der		die bestandteile sind bei dem		Bemerkung
Wohn	Wirtschafts	Wohn	Wirtschafts	
Gebäude		Gebäude in folgendem Stand		
1 flüg[e]l Tür beschlagen mit 2 Bändern, 2 {Kögeln}, <Kli[b]enschloss> ^g , Schlüssel u[nd] Handknopf.	-	brauchbar	-	Durch die Länge der Zeit, u[nd]

¹² Jedná se o zámek „nezapuštěný“, tj. nasazený na dveřích. V českém jazyce se tento typ zámku pojmenovával například i „plechový“, či později „krabicový“. Tamtéž s. 83.

¹³ Typ dlouhého závěsu, který zajišťoval zavěšení a zesílení okenních a dveřních rámu. M. EBEL, *Terminologie kování*, s. 71.

¹⁴ U oken se jednalo především o systém kování zajišťující uzávěr z interiéru objektu. Obrtlík je až do poloviny 19. století na oknech zcela převažujícím kováním. Tentýž, *Historické názvosloví*, s. 76.

¹⁵ Knoflíky se využívaly k uchycení a manipulaci s okny, či menšími dveřmi. Tamtéž s. 89.

^g Nejistý přepis slova. Mohlo by se jednat o „Kastenschloss“ (krytý zámek), nicméně kvůli nečitelnosti zde není jasné, který typ zámku byl zapsán.

4 flüg[e]l Fensterrahmen, das beschlag wie bei Post- N[ummer] 1 ¹⁶ .	-	verfault	-	es wäre die Herstellung neuer 2 flüg[e]l. Fenster wie bei Post N[ummer] 1 ¹⁷ . zu veranlassen.
	-	unbrauchbar		
die Verglasung	-	schlecht		2 ^h schadhaften Anwürfen abzuschlagen u[nd] umwerfen u[nd] weißen im Konkurrenzwege.
die Gewölbt decke.	-	mangelbar	-	
der Feuerherd mantel,	-	gut		Zu der linksseitigen Fenster- nische beim Ausguss abgebröckelte Mauerwerke auszubessern u[nd] 1(1/2) ⁱ abgefallenen Anwurf herstellen u[nd] weißen erforderlich durch die Verwahrlosung das Erblässers. Aus den Verlassenschaftsmassa.
die 2 Feuerherde.	-	do ¹⁸ „		
der kupferne Wasserkessel mit hölzernem deckel	-	gut		Zur vorbeugung eines Unglück, da der Brunnen knapp beim eingange in die Kammer - [?] eine {Abschränkung} u[nd] die Futter 3 (1/2) ^j Stark, daher [f]ast horizontal mit dem Fußboden abgebracht ist u[nd] wegen öfterer {Herausholung} das Wasser offen bleiben muss wäre die Herstellung einer 2 ^k Hohen
das {Eisern gitter} beim Ausguss	-	do „		
der Mauer anwurf ^{ch}	-	schadhaft	-	
Ein {gemauerter} Brunnen mit einer Falltür beschlagen mit 2 Bändern, 2 {Kögeln}.	-	mittelmäßig		

¹⁶ Zde je uveden odkaz na stejný typ kování jako v položkách zapsaných pod poznámkou č. 5.

¹⁷ Odkaz na poznámku č. 5.

^h Zaznačení čtverečního sáhu.

¹⁸ Zde se jedná o opakování stejné informace jako v předchozím řádku tabulky. Zapisovatel označuje rozpojení slova dvěma čárkami. Dle slovníku je výraz „do“ zkratka pro slovo „dito“ (rovněž). Jan VOLNÝ, *Německo-český slovník*, Praha 1972, s. 141.

^{ch} V protokolu je slovo psáno dohromady.

ⁱ Zaznačení čtverečního sáhu.

^j Zde je zaznačena měrná jednotka jako dvě čárky nad pomlčkou. Jedná se o jednotku palce.

^k Za číslem je uvedena měrná jednotka označující výšku jako čárku nad pomlčkou. Zde se jedná patrně o jednotku stopy.

				die außern Breite 3- [?] und
--	--	--	--	------------------------------

Strana 3 (Překlad)

Popis všech součástí		Součásti jsou v		Poznámka
Obytná část	Hospodářství	Obytná část	Hospodářství	
Budova		Budova je v následujícím stavu		
Jednokřídlé dveře s kováním 2 závěsy, 2 kužely, zámkem, klíčky a ručním knoflíkem.	-	použitelné		Vzhledem k dlouhé době užívání bude nutné zajistit výrobu dvoukřídlého okna jako v položce číslo 1.
Okenní rám čtyřkřídlého okna, kování stejné jako v položce číslo 1	-	shnilý	-	
Zasklení	-	nepoužitelné		
Klenutý strop	-	špatné		2 čtvereční sáhy poškozené zdi otlouci, omítnouti a nabílit cestou konkurence.
Plášť ke krbu, 2 krby	-	vadné	-	
Měděný kotel na vodu s dřevěným víkem.	-	dobré		Na levé straně od okenního výklenku u výlevky ¹⁹ je třeba opravit odrolenou omítku, zhotovit a nabílit 1 a půl čtverečního sáhu omítky odpadnutého zdiva kvůli zanedbání zůstavitele. Uhrazeno bude z pozůstalosti. Aby bylo zabráněno neštěstí, stojí kolem studny, nacházející se v blízkosti komory, obložení, které je 3(1/2) palce silné, a proto je horizontálně umístěno k
Železná mřížka u výlevky.	-	dobré		
Zděná omítka.	-	rovněž		
Jedna vyzděná studna s padacími dveřmi okovanými kužely.	-	poškozená	-	
	-	průměrná		

¹⁹ J. KOVAŘOVIČ, *Odborný slovník*, s. 29.

				podlaze a kvůli častému vynášení vody musí být vyrobeno 2 stopy vysoké s vnější šířkou 3 stopy.
--	--	--	--	--

Strana 4

Beschreibung aller Bestandteile der		die bestandteile sind bei dem		Bemerkung
Wohn	Wirtschafts	Wohn	Wirtschafts	
Gebäude		Gebäude in folgendem Stande		
	-			die Länge 4 {Brunnenshrottung} ²⁰ aus 3, gehobelten Sperrhölzern ¹ mit einem 2 flüg[e]l gehörig beschlagenem deckel erforderlich. Die Kösten dürften zur Hälfte aus dem Kirchenvermögen u[nd] zur Hälfte von dem antreten der neuer Pfarrbenefiziaten bestritten werde.
<u>Das Speisgewölbe.</u> aus der Küche mit Ziegeln gepflastert u[nd] gewölbt.				
1 flüg[e]l Tür beschlagen mit 2 Bändern, 2 {Kögeln}, Schloss u[nd] Schlüssel.	-	brauchbar, der Handknopf fehlt.	-	den aus Schuld das Erblasser fehlenden Handknopf beizubringen aus der Verlassenschaftsmassa.
4 flüg[e]l Fensterrahmen	-	verfault		
das Beschlag wie bei Post N[ummer] 1 ²¹ .	-	verrostet u[nd] unbrauchbar	-	Durch die Länge der Zeit. Es ist die Herstellung neuer 2 flüg[e]l Fenster, wie bie Post N[ummer] 1 ²² zu veranlassen.
die Verglasung	-	schlecht		
2 eisern Fenstergitter	-	gut		
<u>Die Gesind[e]stube</u>				

²⁰ Spojením slov Brunnen a schrottung se míní roubená studna. J. KOVAŘOVIČ, *Odborný slovník*, s. 53, 239. V dnešní němčině se používá slovo „Holzbrunnen“.

¹ Zapsáno jako Sparrhölzern.

²¹ Odkaz na poznámku č. 5.

²² Odkaz na poznámku č. 5.

gerade aus dem Vorhaus mit Ziegeln gepflastert u[nd] mit Sturzdecke.				
2 flüg[e]l ord[inär] Tür beschlagen mit 4 Bändern, 4 {Kögel}, 2 Schubriegeln, Schloss u[nd] Schlüssel u[nd] Handknopf.	-	mittelmäßig	-	Durch die Länge der Zeit u[nd] durch die deselbst vorhandern Feuchte eingegangen die neue Beischaffung neuer 2 flüg[e]l Fenstern, wie bei Post N[ummer] 1 ²³ wäre notwendig.
4 flüg[e]l Fenster, beschlagen mit 8 <Schein>, 8 Winkelbändern, 8 {Kögel}, 3 Vorreibern, 4 Knöpfen.	-	die Rahme verfault das Beschlag verrostet u[nd] das Glas schlecht.		

Strana 4 (Překlad)

Popis všech součástí		Součásti jsou v		Poznámka
Obytná část	Hospodářství	Obytná část	Hospodářství	
Budova		Budova je v následujícím stavu		
	-			Bude potřena 4 stopy dlouhé roubení studně ze 3 ohoblovaných dřevěných překližek ²⁴ s dvěma náležitě kovanými víky. Náklady mohou být z poloviny uhrazeny z kostelního jmění a z druhé poloviny se jich ujme nový farní beneficiát.
Jídelna ²⁵ Směrem z kuchyně s cihlovou dlažbou a klenbou.	-			Knoflík chybějící zaviněním zůstavitele bude pořízeno z pozůstalosti.
Jednokřídlé dveře, kování s 2 závěsy, 2 kužely, zámkem a klíči.	-	použitelné, . knoflík schází.	-	

²³ Taktéž.

²⁴ J. KOVAŘOVIČ, *Odborný slovník*, s. 253.

²⁵ V doslovném překladu slova „Jídelna s klenbou“.

Rám čtyřkřídlého okna. Kování stejné jako v položce číslo 1.	-	shnilý, zrezivělé a nepoužitelné	-	Vzhledem k dlouhé době užívání bude nutné obstarat výrobu dvoukřídlého okna tak, jak je popsáno v položce číslo 1.
Zasklení	-	špatné		
Železná okenní mřížka.	-	dobrá		
Čeledník ²⁶ rovněž z předsíně s cihlovou dlažbou a se záklopovým stropem ²⁷ .				
Dvoukřídlé obyčejné dveře, kování se 4 závěsy, 4 kužely, 2 zástrčkami, zámkem, klíči a knoflíkem.	-	průměrné	-	Vzhledem k dlouhé době a skrze existující vlhkost bude nutné opatřit dodání nového dvoukřídlého okna jako v položce číslo 1.
Čtyřkřídlé okno, kování s 8 <esíčkovými závěsy> ²⁸ , 8 kužely, 3 obrtlíky, 4 knoflíky.	-	Rám je shnilý, kování zrezivělé a sklo je špatné.		

²⁶ A. KEJVANOVÁ, *Architektonický slovník*, s. 237.

²⁷ Tamtéž, s. 269.

²⁸ Esíčkové závěsy tvořily ve své době velikou a variabilní část kování. M. EBEL, *Historické názvosloví*, s. 72.

Strana 5

Beschreibung aller Bestandteile der		die bestandteile sind bei dem		Bemerkung
Wohn	Wirtschafts	Wohn	Wirtschafts	
Gebäude		Gebäude in folgendem Stande		
ord[inär] Ofen mit einer blechernen u[nd] tönernen ^m Bratröhre.	-	brauchbar		
der Sparherd ⁿ von Ziegeln erbaut mit 4 eisernen Platten, einem eisernen Wassertopf u[nd] blechernes Heiztür ^o mit Rahme.	-	do,,		
Zimmer ²⁹ Links aus der Gesind[e]stube mit Ziegeln gepflastert u[nd] gewölbt.				
2 flüg[e]l Tür, beschlagen mit 4 Bändern, 4 {Kögeln}, 2 Knöpfen, Verdeckten Schloss mit Schlüssel u[nd] 2 Kli[n]ken.	-	gut		
4 flüg[e]l Fensterrahmen, das Beschlag wie bei Post N[ummer] 1 ³⁰ .	-	morsch	-	Altershalber die Herstellung neuer 2 flüg[e]l Fenster wie bei Post N[ummer] 1 ³¹ notwendig.
die Verglasung	-	schadhaft		
2 flüg[el] Fensterladen beschlagen mit 6 aufgesetzten Bändern, {Kögeln} u[nd] 2 Schubriegeln.	-	mittelmäßig		
Eiserne Fenstergitter.	-	gut		

^m Slovo zapsáno v originále jako „thöuernen“.

ⁿ Chybně přebývající písmeno „Sparheerd“.

^o Zapsáno jako „Heizthürel“.

²⁹ Označeno jako 5. místnost v přízemí.

³⁰ Odkaz na poznámku č. 5.

³¹ Taktéž.

Braun glasiert ^p Ofen	-	brauchbar		
das Ziegelpflaster.	-	gut		
die Wände u[nd] Wölbung	-	do,,		
Kapellanzimmer ^q aus dem kleinen, engen Vorhaus links mit brettern Fußboden u[nd] gewölbt.				
2 flüg[e]l Tür, beschlagen mit 4 eingelassenen Bändern, 4 {Kögeln}, Schloss, Schlüssel u[nd] 2 eingelassenen Schubriegeln.	-	gut		
4 flüg[e]l Fenster, beschlagen mit 16 Bändern, 8 {Kögeln}, 4 Knöpfen u[nd] 3 Vorreibern.	-	mittelmäßig		

Strana 5 (Překlad)

Popis všech součástí		Součásti jsou v		Poznámka
Obytná část	Hospodářství	Obytná část	Hospodářství	
Budova		Budova je v následujícím stavu		
Obyčejná pec/kamna s plechovou a hliněnou troubou.	-	použitelné		
Sporák je postaven z cihel s 4 železnými deskami, dále s jedním železným hrncem na vodu a plechovými topnými dvířky s rámem.	-	rovněž		
Světnice Vlevo od čeledníku s dlažbou z cihel a klenbou.				
Dvoukřídlé dveře, kování se 4 závěsy, 4 kužely, 2 knoflíky, zakrytým				

^p Slova zapsána dohromady: „Braunglasiertes“.

^q Zapsáno s C – Capellanzimmer.

zámkem s klíči a 2 západkami ³² .	-	dobré	-	Z důvodu stáří je nutná výroba dvoukřídlého okna jako v položce číslo 1.
Rám čtyřkřídlého okna, kování jako v položce číslo 1.	-	zpráchnivělý		
Zasklení	-	poškozené		
Dvoukřídlá okenice ³³ okované s 6 nasazenými závěsy, kužely a 2 zástrčkami.	-	průměrné		
Železná okenní mříž	-	dobrá		
Hnědá glazovaná ³⁴ pec	-	použitelná		
Cihlová dlažba				
Stěny a klenba				
Kaplanova místnost z malé, úzké předsíně vlevo s prkennou podlahou a klenbou.				
Dvoukřídlé dveře, kování se 4 zapuštěnými závěsy ³⁵ , 4 kužely, zámkem, klíči a 2 zapuštěnými zástrčkami.	-	dobré		
Čtyřkřídlé okno, kování s 16 závěsy, 8 kužely, 4 knoflíky a 3 obrtlíky.	-	průměrné		

Strana 6

Beschreibung aller Bestandteile der		die bestandteile sind bei dem		Bemerkung
Wohn	Wirtschafts	Wohn	Wirtschafts	
Gebäude		Gebäude in folgendem Stande		
4 flüg[e]l {Winterfenster} ^r , beschlagen mit 16 Bändern, 8 {Kögeln}, 4 Knöpfen u[nd]				

³² J. KOVAŘOVIČ, *Odborný slovník*, s. 121.

³³ J. VOLNÝ, *Německo-český slovník*, str. 193.

³⁴ *Glazura – Sklovitý povlak na povrchu keramických předmětů*. Joaquim CHAVARRIA, *Velká kniha keramiky*, Praha 1996, s. 187.

³⁵ *Závěs se skládá ze dvou stejných železných plátů, které jsou ohnuty kolem trnu. K části připevněné na dveře je zašroubován a nýty upevněn krátký čep. Obě ploty jsou zadlabané, ze závěsu jsou vidět jen oka a konce trnů.* M. EBEL, *Terminologie kování*, s. 219.

^r V originále tak zapsáno.

3 Vorreibern.	-	mittelmäßig	-	durch die Länge der Zeit. Das {ausgebröckelte} Mauerwerk an dem Außenseite der Hauptmauer in der Fläche von 1 ^s {auszuheben} u[nd] mit neuen Ziegelmaterial zu {vermauern} u[nd] anwerfen. Die Reparatur wäre im gesetzlichen Konkurrenzwege ^u {herzustellen}.
Eiserne Fenstergitter.	-	gut		
Weißglasiert Kachelofen.	-	brauchbar		
der Fußboden	-	mittelmäßig		
Zu dem Vorhaus eine {Heizkammertür} mit beschlag.	-	brauchbar		
Der Abort in dem kleinen Vorhaus gewölbt u[nd] Ziegelpflaster.				
1 flüg[e]l Tür, beschlagen mit 2 Bändern, 2 {Kögeln}, Schubriegel u[nd] Anhängenhaken.	-	do,,		
{Abtrittsitzbrett}	-	do,,		
das Mauerwerk	-	an der Außenseite schadhaf		
Der Keller mit Ziegeln gepflastert u[nd] gewölbt.				
1 flüg[e]l hart Tür, beschlagen mit 2 bändern, 2 {Kögeln}, Fallschloss, Schlüssel u[nd] Schließhaken ^t .	-	brauchbar		
2 flüg[e]l Fenster mit beschlag u[nd]				
Verglasung	-	do,,		
Eichen {Kellerstiegenstufen}.	-	do,,		
{Der Stiegengang} in das 1. Geschoß führend, gewölbt mit einem Ruheplatze.				
2 flüg[e]l Tür, halb verglast, halb mit Verkleidung, beschlagen mit 6 eingelassenen Bändern, 6 {Kögeln},				

^s Zaznačení čtverečního sáhu.

^t Zapisovateľ nesprávne zaznamenal jako „Schlußhaken“.

^u Slovo konkurencz je nadepsáno nad textem.

2 Schubriegeln, 2 Handknöpfen, Schloss u[nd] Schlüssel.	-	gut		
---	---	-----	--	--

Strana 6 (Překlad)

Popis všech součástí		Součásti jsou v		Poznámka
Obytná část	Hospodářství	Obytná část	Hospodářství	
Budova		Budova je v následujícím stavu		
4 křídla <zimních> oken, kování s 16 závěsy, 8 kužely, 4 knoflíky a 3 obrtlíky.	-	průměrné		Vzhledem k dlouhé době užívání bude potřeba rozpadající se zdivo na vnější straně hlavní stěny na ploše 1 ^v vykopat a novým cihlovým materiálem obezdít a omítnout. Oprava by byla zhotovena cestou zákonné konkurence.
Železná okenní mříž	-	dobrá		
Bíle glazovaná kachlová kamna	-	použitelné		
Podlaha	-	průměrná		
Směrem k předsíni vedou topné pokojové dveře s kováním.	-	užitné		
Záchod v malé předsíni s klenbou a cihlovou dlažbou.				
Jednokřídlé dveře, kování s 2 závěsy, 2 kužely, zástrčkou a zavěšeným hákem.		rovněž		
Záchodová sedací deska		rovněž		
Zdivo	-	na vnější straně je poškozené	-	
Sklep s cihlovou dlažbou a klenbou. jednokřídlé tvrdé dveří okované 2 závěsy, 2 kužely, padacím zámkem, klíčky a petlicí ³⁶ .	-	použitelné		
Dvoukřídlé okno s kováním a zasklením. Dubové schodiště vedoucí do sklepa.				

^v Zaznačení čtverečního sáhu.

³⁶ J. KOVAŘOVIČ, *Odborný slovník*, s. 232-233.

Chodba se schodištěm Vedoucí do přízemí, s klenbou a s odpočívadlem ³⁷ .				
Dvoukřídlé dveře, z poloviny zasklené a z poloviny obložené ³⁸ , kování s 6 zapuštěnými závěsy, 6 kužely, 2 zástrčkami, 2 knoflíky, zámkem a klíči.				

Strana 7

Beschreibung aller Bestandteile der		die bestandteile sind bei dem		Bemerkung
Wohn	Wirtschafts	Wohn	Wirtschafts	
Gebäude		Gebäude in folgendem Stande		
4 flüg[e]l Fenster, beschlagen mit 16 Bändern, 8 {Kögel}, 3 Vorreibern, 4 Knöpfen	-	1st[ück] Brauchbar, 1st[ück] morsch, der beschlag verrostet u[nd] unbrauchbar		durch die Länge der Zeit. die Herstellung eines 2 flüg[e]l Fenster wäre erforderlich wie bei Post N[ummer] 1 ³⁹ im Konkurrenzwege.
Eisernes Fenstergitter		die Verglasung schlecht.		
die eichenen Stingenstufen	-	gut		
{Wiegengeländer}	-	do,,		
<u>Das Vorhaus im 1. Stock.</u> mit Ziegeln gepflastert Rohrdecke. 4 flüg[e]l Fensterrahmen,	-	morsch		durch die Länge der Zeit. Statt diesen 4 flüg[e]l Fenster wären 2 flüg[e]l {herzustellen} notwendig wie bei Post N[ummer] 1 ⁴⁰ u[nd] 3-4 ^w breit u[nd] 1- ^x hoch.
das Beschlag.	-	verrostet		
die Verglasung.	-	schadhaft		
die Heiztür mit Beschlag	-	brauchbar		

³⁷ J. KOVAŘOVIČ, *Odborný slovník*, s. 218.

³⁸ Může být myšleno jako dveřní obruba či šambrána (ozdobný prvek, který tvoří rám na vnější straně). Jaroslav HEROUT, *Slabikář návštěvníků památek*, Praha 2011, s. 274.

³⁹ Odkaz na poznámku č. 5.

⁴⁰ Taktéž.

^w Označení stopy u čísla 3 a palce u čísla 4.

^x Zde je označení výšky okna a zapsáno je jako kolečko nad pomlčkou. Jedná se o vídeňský sáh.

Gegenüber der Aufgangstiege. I. Zimmer mit brettern Fußboden, Rohrdecke.				
2 flüg[e]l harte Tür mit 4 Bändern, 4 {Kögel}, verdecktem Schloss, Schlüssel, 2 Schubriegeln 2 Knöpfen.	-	gut		
2 flüg[e]l Fenster, beschlagen mit 6 Bändern, 6 {Kögel}, 2 Schubriegeln, 2 Knöpfen.	-	do,,		
2 flüg[e]l Fensterläden, beschlagen mit 6 Bändern, 6 {Kögel}, 2 Schubriegeln.	-	do,,		
Braun glasiert Kachelofen.	-	brauchbar		
der Fußboden u[nd] Rohrdecke.	-	gut		
II. Zimmer mit brettern Fußboden u[nd] Rohrdecke.				
2 flüg[e]l Tür, beschlagen mit 4 Bändern, 4 {Kögel}, verdecktem Schloss, Schlüssel, 2 Schubriegeln, 2 Knöpfen.	-	brauchbar		

Strana 7 (Překlad)

Popis všech součástí		Součásti jsou v		Poznámka
Obytná část	Hospodářství	Obytná část	Hospodářství	
Budova		Budova je v následujícím stavu		
Čtyřkřídlé okno, kování	-	1. kus užitný,		Vzhledem k dlouhé době užívání bude zapotřebí zařadit výrobu dvoukřídlého okna jako v
s 16 závěsy, 8 kužely,	-	1. kus zpráchnivělý,		

3 obrtlíky, 4 knoflíky.	-	kování je zrezivělé a nepoužitelné	položce číslo 1 do konkurence.
Železná okenní mříž	-	Zasklení je špatné	
dubové stupně na schodech	-	dobré	Vzhledem k dlouhé době užívání bude nutné namísto čtyřkřídlého okna vyrobit dvoukřídlé okno jako v položce číslo 1, 3 stopy - 4 palce široké a 1 sáh vysoké.
<?> ^y	-	rovněž	
Předsín v prvním patře. S cihelnou dlažbou a rákosovým stropem.			
Rám čtyřkřídlého okna,	-	zpráchnivělé	
Kování,	-	zrezivělé	
Zasklení,	-	poškozené	
Topné dveře s kováním naproti vstupnímu schodišti.	-	použitelné	
I. Místnost s prkennou podlahou a rákosovým stropem.			
Dvoukřídlé těžké dveře s 4 závěsy, 4 kužely, zakrytým zámkem, klíči, 2 zástrčkami, 2 knoflíky.	-	dobré	
Dvoukřídlé okno, kování s 6 závěsy, 6 kužely, 2 zástrčkami, 2 knoflíky.	-	rovněž	
Dvoukřídlá okenice, kování s 6 závěsy, 6 kužely, 2 zástrčkami.	-	rovněž	
Kachlová kamna s hnědým glasováním.	-	použitelné	
Podlaha a rákosový strop.	-	dobré	
II. Místnost s prkennou podlahou a rákosovým stropem.			
Dvoukřídlé dveře, kování se 4 závěsy, 4 kužely, zakrytým zámkem, klíči, 2 zástrčkami, 2 knoflíky.	-	použitelné	

^y Nepodařilo se dohledat překlad tohoto výrazu.

Strana 8

Beschreibung aller Bestandteile der		die bestandteile sind bei dem		Bemerkung
Wohn	Wirtschafts	Wohn	Wirtschafts	
Gebäude		Gebäude in folgendem Stande		
2 flüg[e]l Fenster beschlagen mit 6 Bändern, 6 {Kögeln}, 2 Schubriegeln, 2 Knöpfen.	-	gut		
2 flüg[e]l gleichartige {Winterfenster}.	-	gut		
2 flüg[e]l Fensterladen beschlagen mit 6 Bändern 6 {Kögeln}, 2 Schubriegeln.	-	do,,		
Weiß glasiert Ofen	-	brauchbar		
der Fußboden u[nd] Rohrdecke.	-	gut		
III. Zimmer mit brettern Fußboden u[nd] Rohrdecke.				
2 flüg[e]l Tür, beschlagen mit 4 Bändern, 4 {Kögeln}, verdecktem Schloss, Schlüssel, 2 Schubriegeln, 2 Knöpfen.	-	do,,		
2 flüg[e]l Fenster, beschlagen mit 6 Bändern, 6 {Kögeln} 2 Schubriegeln, 2 Knöpfen.	-	do,,		
2 flüg[e]l gleiche {Winterfenster}.	-	do,,		
2 flüg[e]l Fensterladen, beschlagen mit 6 Bändern, 6 {Kögeln}, 2 Schubriegeln.	-	do,,		
Weiß glasiert Ofen, der Fußboden	-	do,,		
u[nd] die Rohrdecke.	-	do,,		
der Maueranwurf in der rechten Fensteröffnung.	-	schadhaft	-	
IV: Zimmer /:Tafelzimmer:/ ^{bb} mit brettern Fußboden u[nd] Rohrdecke.				
4 flüg[e]l inwendige				Altershalber. ^{cc}

^z Písmeno D je rozpité.

^{aa} Nadepsána čárka nad písmeny n.

^{bb} Tak zapsáno v originále, včetně lomítek a dvojteček.

^{cc} První tři písmena jsou rozpitá a nečitelná.

Fensterrahmen.	-	schlecht.	Statt diesen u[nd] auswendigen Fenster in die Kommission das Erachten ^{dd} neue 2 flüg[e]l Fenster wie in dem I,II,III, [und] V. Zimmer ^{ee} 3-4 ^{ff} b[rei]t[e], 1 ^{gg} hoch herstellen zu lassen. die Kostenbestreitung wäre wie bei Post N[ummer] 1 ⁴¹ angefährt anzunehmen.
das Beschlag.	-	schadhaft	
die Verglasung.	-	do,,	
4 flüg[e]l auswendige Fensterrahmen.	-	schlecht	
das Beschlag.	-	schadhaft	
die Verglasung.	-	do,,	
	-		

Strana 8 (Překlad)

Popis všech součástí		Součásti jsou v		Poznámka
Obytná část	Hospodářství	Obytná část	Hospodářství	
Budova		Budova je v následujícím stavu		
Dvoukřídlé okno okované 6 závěsy, 6 kužely, 2 zástrčkami, 2 knoflíky.	-	dobré		
2 stejnorodá ⁴² křídla <zimních> oken.	-	dobré		
Dvoukřídlá okenice okované 6 závěsy, 6 kužely, 2 zástrčkami.	-	rovněž		
bíle glazovaná pec. podlaha a rákosový strop.	-	použitelné		
	-	dobré		
III. Místnost s prkennou podlahou a rákosovým stropem.				
Dvoukřídlé dveře, kování s 4 závěsy, 4 kužely, zakrytým zámek, klíči, 2 zástrčkami, 2 knoflíky.	-	rovněž		

^{dd} Slovo je nečitelné. První písmeno je přepsáno.

^{ee} Nad písmeny m je nadepsána pomlčka.

^{ff} Zaznačení stopy u čísla 3 a palce u čísla 4.

^{gg} Zaznačení vídeňského sáhu.

⁴¹ Odkaz na poznámku č. 5.

⁴² J. KOVÁROVIČ, *Odborný slovník*, s. 113.

Dvoukřídle okno, kování s 6 závěsy, 6 kužely, 2 zástrčkami, 2 knoflíky.	-	rovněž	-	Odpadá omítka na stropě okenního otvoru se může vyrobit v rámci konkurence.
2 křídla <zimních> oken.	-	rovněž		
Dvoukřídla okenice, kování s 6 závěsy, 6 kužely, 2 zástrčkami.	-	rovněž		
bíle glazovaná pec.				
podlaha a	-	rovněž		
rákosový strop.	-	rovněž		
omítka zdi v pravém okenním otvoru.	-	závadné		
IV. Místnost /stolovací místnost/ ⁴³ s prkennou podlahou a rákosovým stropem.				
Rám vnitřního čtyřkřídleho okna.	-	špatné		
Kování.	-	závadné		
Zasklení.	-	rovněž		
Rám čtyřkřídleho venkovního okna.	-	špatné		
Kování.	-	závadné		
Zasklení.	-	rovněž		
				Z důvodu stáří. Namísto těchto venkovních oken dle uznání ⁴⁴ komise je svolena výroba nových dvoukřídleho oken v místnostech I,II,III a V., 3 stopy až 4 palce široká a 1 sáh vysoká. ^{hh} Úhrada finančních nákladů bude předpokládána stejně jako v položce číslo 1.

Strana 9

Beschreibung aller Bestandteile der		die bestandteile sind bei dem		Bemerkung
Wohn	Wirtschafts	Wohn	Wirtschafts	
Gebäude		Gebäude in folgendem Stande		
2 flüg[e]l Tür, beschlagen mit 4 Bändern, 4 {Kögel}, verdecktem Schloss u[nd] Schlüsse[I] ^{chch} ,				

⁴³ Mohlo by se jednat i o pokoj určený k hodování, ve slovníku uvedeno jako „Tafel-Saal“. J. RANK, *Kleines Taschenwörterbuch*, s. 360.

⁴⁴ J. VOLNÝ, *Německo-český slovník*, s. 174.

^{hh} Měrné jednotky jsou uvedeny pro celá okenní křídla.

^{chch} Zapisovatel opomenul dopsat písmeno l.

2 Schubriegeln, 2 Knöpfen.	-	gut		
2 flüg[e]l Ausgangstür gegen das Vorhaus mit gleichem Beschlag.	-	do,,		
Braun glasiert Ofen mit hölzern Ofenfuß.	-	do,,		
der Fußboden u[nd] die Rohrdecke.	-	do,,		
<u>V. Zimmer</u> mit bretternem Fußboden, Rohrdecke.	-	do,,		
2 flüg[e]l Tür aus dem Tafelzimmer beschlagen mit 4 Bändern, 4 {Kögeln} Schloss, Schlüssel				
2 Schubriegeln, 2 Knöpfen.	-	do,,		
2 flüg[e]l Tür gegen das Vorhaus.	-	do,,		
2 flüg[e]l Fenster, beschlagen mit 6 Bändern 6 {Kögeln}, 2 Schubriegeln, 2 Knöpfen.	-	do,,		
2 flüg[e]l Gleiche {Winterfenster}.	-	do,,		
2 flüg[e]l Fensterläden, beschlagen mit 6 {Kögeln} 2 Schubriegeln.	-	do,,		
Weiß glasiert Ofen.	-	do,,		
der Fußboden u[nd] Rohrdecke ⁱⁱ .	-	do,,		
<u>Der Abort</u> mit Rohrdecke u[nd] Ziegelpflaster.				
1 flüg[e]l Tür mit 2 Bändern, 2 {Kögeln}. Schloss, Riegel u[nd] Vorhang Haken ^{jj} .	-	mittelmäßig		
das Sitzbrett.	-	do,,		
die Decke.	-	gut		
<u>Stiegengang zur Dachboden</u> ^{kk} mit Rohrdecke, eichenen Stufen u[nd] einem Dacheplatz. 4 flüg[e]l Fenster, beschlagen mit 16 Bändern, 8 {Kögeln},				

ⁱⁱ Slovo je napsáno v pravé části řádku.

^{jj} V protokolu psáno dohromady: „Verhänkhacken“.

^{kk} Název zasahuje do vedlejšího sloupce.

4 Knöpfen, 3 Vorreibern.	-	mittelmäßig		
{Handleiste} ⁴⁵	-	gut		

Strana 9 (Překlad)

Popis všech součástí		Součásti jsou v		Poznámka
Obytná část	Hospodářství	Obytná část	Hospodářství	
Budova		Budova je v následujícím stavu		
Dvoukřídlé dveře, kování s 4 závěsy, 4 kužely, zakrytým zámkem a klíči, 2 zástrčkami, 2 knoflíky.	-	dobré		
Dvoukřídlé výstupní ⁴⁶ dveře naproti předsíni se stejným kováním.	-	rovněž		
Hnědě glazovaná pec s dřevěnými podstavci ¹¹ .	-	rovněž		
Podlaha a rákosový strop.	-	rovněž		
<u>V. Místnost</u> s prkennou podlahou a rákosovým stropem.	-	rovněž		
Dvoukřídlé dveře u stolovací místnosti, kování s 4 závěsy, 4 kužely, zámkem klíči, 2 zástrčkami, 2 knoflíky.	-	rovněž		
Dvoukřídlé dveře naproti předsíni.	-	rovněž		
Dvoukřídlé okno, kování s 6 závěsy, 6 kužely, 2 zástrčkami, 2 knoflíky.	-	rovněž		
2 stejná křídla <zimních> oken.	-	rovněž		
Dvoukřídlá okenice, kování s 6 kužely, 2 zástrčkami.	-	rovněž		
Bíle prosklená pec.	-	rovněž		
Podlaha a rákosový strop.	-	rovněž		
<u>Záchod</u> s rákosovým stropem a cihlovou dlažbou.				
Jednokřídlé dveře s 2 závěsy, 2 kužely, zámkem, západkou a závěsným háčkem.	-	průměrné		

⁴⁵ Zastaralý výraz. V dnešní němčině se jedná o stejnovýznamové slovo „Geländer“. J. KOVAŘOVIČ, *Odborný slovník*, s. 107.

⁴⁶ Tamtéž, s. 29.

¹¹ Doslovný překlad slova „Ofenfuß“ se zde nedá aplikovat. Slovníky tento výraz neznají, tudíž jsem se uchýlil k této variantě překladu.

Sedací deska.	-	rovněž		
Kryt. ⁴⁷	-	dobré		
Schodiště do podkroví. s rákosovým stropem, dubovými schody ⁴⁸ a střešním prostorem ⁴⁹ .				
Čtyřkřídlé okno, kování s 16 závěsy, 8 kužely, 4 knoflíky, 3 obrtlíky.	-	průměrné		
Zábradlí.	-	dobré		

Strana 10

Beschreibung aller Bestandteile der		die bestandteile sind bei dem		Bemerkung	
Wohn	Wirtschafts	Wohn	Wirtschafts		
Gebäude		Gebäude in folgendem Stande			
die Treppe u[nd] die Decke.	-	gut.		Ist zu repari[e]ren 6 ^{mm} Pflasterung auszuheben. Die dort befindlichen vertiefungen auszufüllen u[nd] das Pflaster wieder zu legen notwendig.	
Der Dachboden mit Ziegeln gepflastert u[nd] mit Schindeln gedeckt.					
1 flüg[e]l Ord[inär] Tür, beschlagen mit 2 Bändern, 2 {Kögel} u[nd] Fallschloss mit Schlüssel.	-	brauchbar			
die eichenen Stufen.	-	do,,			
das Ziegelpflaster.	-	schadhaft			
die {Schindeldachung}.	-	do,,			
die Rauchfänge.	-	gut			
das {Dachstuhlgehölze}.		do,,			
I. Pfarrwirtschaftsgebäude in Holitz. welche aus einer Scheuer, Pferd – u[nd] {Kuhstallungen} bestanden nebst einer					aufzunageln zur Vorbeugung der einmessung erforderlich.
					Diese durch die Länge der Zeit notwendig {gewordenen} Reparatur

⁴⁷ J. KOVAŘOVIČ, *Odborný slovník*, s. 57-58.

⁴⁸ J. RANK, *Kleines Taschenwörterbuch*, s. 357.

⁴⁹ Zapisovatel měl zřejmě na mysli samotné podkroví.

^{mm} Zde je uveden palec jako měrná jednotka.

<p>{Wagenschoppe} u[nd] von Holzwänden aufgeschrottet u[nd] mit Schindeln gedeckt waren, sind am 10. Juli 1843 abgebrannt.</p>			dürften in Konkurrenzwege hergestellt werde.
<p>Nach dem Erachten der Kommission wäre der Aufbau neuer Feuersicheren Wirtschaftsgebäude, welche aus einer Scheuer Pferd – u[nd] {Kuhstallungen}, dann einer {Wagenschoppe} bestehen sollen mit Rücksicht auf die Ansässigkeit, d[ann],</p>			Wie hier erwähnt ⁿⁿ dass Wirtschaftsgebäude bei Holic dass ist Pfarr und Kuhstall ist im Jahre am 16. Juli 1843 abgebrannt werden, sind so <durch>
<p>i[ch]^{oo} auf dieser Pfarr, resp[ektive]^{pp} dem Pfarrbenefiziaten zum {Nutzgenüße} gehörigen Holzer Pfarrgrund stücke in der Ausmaß von 30 hoch 1292^{qq}, wo derlei Wirtschaftsgebäude als unentbehrlich betrachtet werden müssen, unumgänglich notwendig.</p>			die Scheuer, die Stallungen und über ein Jahre 1854 nur von Stein aufgebaut werden, u[nd] der {Aufwänden}, 3227A29x cmz. ^{rr}
<p>Auf diese Herstellungen hätte nebst dem Kirchen vermögen auch die Verlassenschaftsmassa sowohl, als auch der antretende neue Pfarrbenefiziat nach dem langen Überschusse zu gleichen Teilen zu <renovieren>.</p>			
An da . . .	An das Pfarrgebäude stoßt der Garte im Ausmaße 603 ^{ss} an, teils mit aufgeschrottenem Holzzaun, teils mit Staketenzaun ^{tt} umgeben. ⁵⁰ -	schadhaft	Vorläufig die Reparatur des Staketenzaunes erforderlich. Die Herstellung im Konkurrenzwege in der [.....] Gebäudebeschreibung I. enthalten.
	Die 2 st[oßt] Garten, Gittertür von Staketen mit einfachem Beschlag.		

ⁿⁿ Slovo je nečitelné.

^{oo} Nejistý přepis zkratky.

^{pp} Ve zkratce je nad slovem nadepsán kroužek u písmen s a p.

^{qq} Měrná jednotka uvádí čtvereční sáhy.

^{rr} Zápis v tomto odstavci byl připsán později farářem Janem Novákem. Písmo je méně čitelné, tvoří tlustší linky a na základě sklonu písma směrem doprava je patrné, že písař doplnil informace rychlým tempem. Odstín tuže je daleko tmavší, dosavadní lehce nahnědlou barvu střídá sytější černá. Zápis byl tudíž doplněn patrně až několik let po uzavření protokolu a jeho opisu. Grafické značení peněžní měny na konci záznamu uvádí zlaté a krejčary konvenční měny.

^{ss} Značení za číslem uvádí čtvereční sáhy.

^{tt} V originále zapsáno jako „Stachetenzaun“.

⁵⁰ Kolonka je označena číslem 19.

Strana 10 (Překlad)

Popis všech součástí		Součásti jsou v		Poznámka
Obytná část	Hospodářství	Obytná část	Hospodářství	
Budova		Budova je v následujícím stavu		
Schody a strop. Podkroví vydlážděné cihlami a pokryté šindelemi.	-	dobré		K opravě je třeba vykopat 6 palců dlažby. Nerovnosti vyrovnat a posléze znovu položit.
Jednokřídlé obyčejné dveře, kování se 2 závěsy, 2 kužely a padacím zámek s klíči.		použitelné		
Dubové schodové stupně ⁵¹		rovněž		Na hřebenu střechy je nutné převážnou většinu šindelů přitlouci na staré šindele, aby se z prevence ⁵³ zabránilo záměně míry (zaměření) ⁵⁵ .
Cihlová dlažba		závadná		
Šindelová krytina ⁵² .	-	rovněž	-	
Komín.		dobré		
Dřevěný krov. ⁵⁴		rovněž		
<u>I. Farní hospodářská budova v Holicích.</u>				Tyto opravy nastalé z důvodu stáří je možno pořídít cestou konkurence.
která se sestávala ze stodoly, koňské stáje a kravského chléva vedle kůlny na povozy a byla postavena z roubených dřevěných stěn a pokryta šindelemi, vyhořela 16. července roku 1843.			-	
Podle uznání komise bude nezbytně nutná výstavba nové ohnivzdorné hospodářské budovy, která se bude sestávat ze stodoly, koňské stáje, kravského chléva a kůlny na povozy, s ohledem na sídlo na této faře respektive novému farnímu beneficiáta, kterému fara v Holicích bude dána do užívání ⁵⁷ v rozsahu od 30 k 1292 čtverečních sáhů.				Jak je zde uvedeno ⁵⁶ že hospodářské budovy u Holic, což je fara a kravský chlév 16. července roku 1843 vyhořely, budou tak stodola i stáje během roku 1854 pouze z kamene.
Na toto zhotovení bude kromě kostelního majetku použita rovněž pozůstalost, jakož i stejný podíl ze strany nového nastupujícího farního beneficiáta.				

⁵¹ J. RANK, *Kleines Taschenwörterbuch*, s. 357.

⁵² A. KEJVANOVÁ, *Architektonický slovník*, s. 468.

⁵³ F. WIDIMSKÝ, *Německo-český slovník*, s. 917.

⁵⁴ A. KEJVANOVÁ, *Architektonický slovník*, s. 127.

⁵⁵ Tamtéž s. 162.

⁵⁶ J. VOLNÝ, *Německo-český slovník*, s. 183.

⁵⁷ J. RANK, *Kleines Taschenwörterbuch*, s. 270.

Na . . .	Na farní budovy navazuje zahrada s rozměry 603 čtverečních sáhů. Strany jsou obklopeny z části dřevěným plotem a z druhé části s laťkovým plotem.			Výdaje 3227 zlatých a 29 krejcarů konvenční měny.
	2 strana zahrady, s mřížovými dveřmi z planěk s jednoduchým kováním.	-	závadné	Předběžně je zapotřebí opravit laťkový plot. Výroba je zahrnuta do konkurence [.....] ^{uu} a obsažena v popisu budov.
		-	rovněž	

Strana 11

Beschreibung aller Bestandteile der		die bestandteile sind bei dem		Bemerkung
Wohn	Wirtschafts	Wohn	Wirtschafts	
Gebäude		Gebäude in folgendem Stande		
	Zu dem Garten 18 eckiges {hölzernes} mit bretternen verschalltes u[nd] mit Schindeln gedecktes Garten Häuschen.	-	schadhaft.	die Reparatur diesen Gartenhäuschen bleibt den neuen Pfarrbenefiziaten überlassen.
	<u>Der Hofraum</u> ist westlich mit Friedhofsmauer, öftlich mit dem Gartenstaketenzaun, südlich mit dem schlechten,			Statt dem abgebrannten südlichen Teile des Zaunes wäre eine 1- ^{vv} Starke 1- ^{ww} Hohe Mauer aus Stein u[nd] Ziegeln

^{uu} Písmena jsou vybledlá, připomínají slovo lügen, které ovšem do kontextu textu nezapadá. Mohlo by se jednat i o mýlku pisáře.

^{vv} Zaznačení stopy.

^{ww} Zde je měrná jednotka zapsána jako kroužek a čárka nad pomlčkou. Je možné, že se jedná rovněž o vídeňský sáh.

	<p>abgebrannten Scharrholzzaun u[nd] nördlich mit dem Pfarrgebäude umgeben.</p> <p>An der Ostseite des Hofes neben dem Gartenzaun in hölzernes mit bretternen verschaltes {Nothwirthschaftsgebäude}, bestand aus einem Kuhstall, einer Schoppe u[nd] einen Holzlage.</p> <p>Westlich im Hofraume eingemauerter Brunnen mit hölzernen {Brunnenschrottung} u[nd] einer Wage.</p> <p>2 flüg[e]l weiche Tür beim Gasse gegen dem Hof zu mit beschlag.</p> <p>1 flüg[e]l Eingangstür in den Hof mit 2 Bädern, 2 {Kögeln} u[nd] Schloss.</p>	-	<p>Zu mittelmäßigen Rande.</p> <p>die Brunnenschrottung schlecht u[nd] zerfallen.</p> <p>mittelmäßig</p> <p>Schadhaft</p>	<p>mit einem ein Fallstür herzustellen notwendig.</p> <p>Die Herstellung kösten wären in gesetzlichen Konkurrenzwege zu bestreiten.</p> <p>Würde nach Angabe des He[rstellung] Administrators von dem M[agister] dechant H[err] Karl Štěpánek auf eigene Kösten erbaut.</p> <p>Altershalber. Neune Brunnenschrottung herzustellen notwendig wie bei Post N[ummer] 19⁵⁸.</p> <p>diese Scheuer ist für den Pfarrbenefiziaten entbehrlich, weil die Ředitzer Pfarrgrundstücke Jahr für Jahren einzelne Pächter verpachtet werden.</p> <p>Für die Erhaltung hat der Pfarrbenefiziat Sorge zu tragen.</p>
<p>II. Holitzer Pfarrwirthschaftsgebäude in Ředitz. welche zur Auflassung bestimmt waren, sind ein Jahre 1846 abgebrannt, u[nd] es blieb nur</p>				
	<p>Die Scheuer von [aufgeschrotteten] Holzwändern u[nd] mittel^{xx} Dachstuhl erbaut, Teils mit Schindeln, Teils mit {Schilfschöbeln} eingedeckt.</p> <p>2 flüg[e]l Scheuertür mit Anlegarbe u[nd] Kette.</p>	-		

⁵⁸ Odkaz na poznámku č. 50.

^{xx} V originále zapsáno jako „mittlern“.

Strana 11 (Překlad)

Popis všech součástí		Součásti jsou v		Poznámka
Obytná část	Hospodářství	Obytná část	Hospodářství	
Budova		Budova je v následujícím stavu		
	K zahradě patří zahradní domek z 18 hranatých ⁵⁹ dřev prkenného bednění ⁶⁰ a pokrytím šindelemi.	-	závadné	Oprava zahradního domku bude ponechána novému farnímu beneficiátovi.
	Dvůr ^{yy} Na západní straně s hřbitovní zdí, často se zahradním laťkovým plotem, Na jih s špatnou, ohořelou řadou dřevěného plotu a na severu je obklopen farními budovami.		S průměrným krajem.	Místo ohořelé části plotu na jižní straně je nutné postavit 1 stopu široká a 1 sáh vysoká zeď z kamene a cihel s padacími dveřmi. Cena za výrobu bude hrazena cestou zákonné konkurence.
	Na východní straně dvoru vedle zahradního plotu, se nachází <nezbytné> hospodářské budovy z dřevěného bednění, které setrvávají u kravína, šopy a složiště dřeva ⁶¹ .			Bylo oznámeno, že náklady za výstavbu byly dle sdělení administrátora výstavby uhrazeny přímo od magistra, děkana Karla Štěpánka.
	Západně u nádvoří je obezděná studna s dřevěným roubením a <váhou> ⁶² .	-	Roubení studně je špatné a rozpadající se.	Z důvodu stáří bude nutné vyrobiť nové roubení studně jako v položce číslo 19.

⁵⁹ J. VOLNÝ, *Německo-český slovník*, s. 152.

⁶⁰ A. KEJVANOVÁ, *Architektonický slovník*, s. 459.

^{yy} V doslovném překladu „Dvůrní prostor“.

⁶¹ A. KEJVANOVÁ, *Architektonický slovník*, s. 280.

⁶² J. RANK, *Kleines Taschenwörterbuch*, s. 405.

	Dvoukřídlé navlhlé ⁶³ dveře u uličky ⁶⁴ vedoucí ke dvoru s kováním.		průměrné	
	Jednokřídlé vstupní dveře do dvora se 2 závěsy, 2 kužely a zámkem.			
II. Holická farní hospodářská budova v Ředicích.				
která byla určena k opuštění, v roce 1846 vyhořela, zůstala po ní pouze:				
	Stodola Byla postavena z vyroubených dřevěných stěn a středním střešním krovem, z části pokryta šindelemi a z části rákosovými deskami ⁶⁵ .	-	závadné	Ta stodola je pro farního beneficiáta postradatelná, jelikož Ředické farní pozemky byly rok po roce pronajaty jednotlivým pachtýřům ⁶⁶ .
	Dvoukřídlá vrata do stodoly s petlicí a řetězem.			Farní beneficiát se má postarat o údržbu.

Strana 12

Beschreibung aller Bestandteile der		die bestandteile sind bei dem		Bemerkung
Wohn	Wirtschafts	Wohn	Wirtschafts	
Gebäude		Gebäude in folgendem Stande		
III. Holitzer Pfarrwirtschaftsgebäude in {Wostřetin}				
	Das Wohngebäude ist ganz von Holzwänden aufgeschrottet, im Stock hoch, mit Schindeln gedeckt u[nd] enthält.			Dieses in allen Bestandteilen durchgängig morsche u[nd] sehr alte Gebäude, welches zur Auslassung bestand ist, ist zu neuer dauerhaften Reparatur nicht mehr geeignet, u[nd] für den Benefiziaten entbehrlich.
	Das Vorhaus mit Lehm Boden u[nd] Sturzdecke.			

⁶³ A. KEJVANOVÁ, *Architektonický slovník*, s. 623.

⁶⁴ Tamtéž, s. 57.

⁶⁵ Se slovním spojením „*Schilfschöbeln*“ se v dnešní němčině již nesetkáme. Sousloví po rozdělení je možné definovat takto Schilf = Rákos, Scheibe = deska.

⁶⁶ Pacht (neboli nájem) je smluvní dohoda mezi dvěma osobami, kde jedna strana se zaváže druhé pronajímat určitý objekt a vymáhá si za tuto službu finanční úplat. Heslo *Nájem*, in: Ottův slovník naučný, XVII, Praha 1901, s. 991-992.

1 flüg[e]l ord[inär] Tür, beschlagen mit 2 Bändern, 2 {Kögeln} u[nd] Anlegkette.			
Eine offene gewölbte Küche mit einem kleinen Herd.	-	schlecht	Altershalber.
Die Stube links aus dem Vorhaus mit Ziegelplaster u[nd] Sturzboden.			
1 flüg[e]l ord[inär] Tür, mit 2 Bändern, 2 {Kögeln} u[nd] Klinkeschloss ^{zz} .	-	do,,	do,,
2 flüg[e]l Fenster, beschlagen mit 4 Bändern, 4 {Kögeln}, 2 Vorreibern.	-	do,,	do,,
Alter Kachelofen	-	mangelbar	do,,
Gemauerter Backofen.	-	brauchbar	do,,
Die Kammer mit Lehm Boden u[nd] Sturzdecke, darin im offener Keller.			
1 flüg[e]l ord[inär] Tür mit 2 Bändern, 2 {Kögeln}, u[nd] Anlegkette.	-	schlecht	do,,
Das Vorhaus im 1. Stock mit bretternen Fußboden u[nd] Sturzdecke.	-	do,, u[nd] gesenkt	do,,
Fensteröffnung.		ohne Rahmen u[nd] Verglasung	do,,
Gemauerter {Einheitze}.		mittelmäßig	do,,
Die Stube links aus dem Vorhaus der bretterfußboden.		schlecht u[nd] gesenkt	do,,

^{zz} Zapisovatel chybně poznamenal jako „Klickenschloss“.

Strana 12 (Překlad)

Popis všech součástí		Součásti jsou v		Poznámka
Obytná část	Hospodářská	Obytná část	Hospodářská	
Budova		Budova je v následujícím stavu		
III. Holická farní hospodářská budova v Ostřetině.				Všechny tyto součásti staré budovy, která zůstává vynechána ⁶⁷ , jsou skrz na skrz prohnílé, k novým a trvajícím opravám již není vhodná a pro Beneficiáta postradatelná.
	Obytná budova je celá roubena z dřevěných stěn, na vrchu je pokryta šindelí a obsahuje.			
	Předsíň s hliněnou podlahou ⁶⁸ a záklopovým stropem ⁶⁹ .			
	Jednokřídlé obyčejné dveře, kování s 2 závěsy, 2 kužely a pojistným řetízkem ⁷⁰ .			
	Otevřená kuchyň s klenbou a s krbem.	-	špatné	Z důvodu stáří
	Světnice vlevo od předsíně s cihlovou dlažbou a záklopovou podlahou ⁷¹ .			
	Jednokřídlé obyčejné dveře, s 2 závěsy, 2 kužely a německou západkou ⁷²	-	rovněž	rovněž
	Dvoukřídlé okno, kování se 4 závěsy, 4 kužely, 2 obrtlíky.	-	rovněž	rovněž
	Stará kachlová kamna	-	nedostatečné	rovněž
	Zděná pekařská pec.		užitná	rovněž
	Komora s hliněnou podlahou a záklopovým stropem v otevřeném sklepe.			
	1 o s 2 závěsy, 2 kužely a pojistným řetízkem.		špatné	rovněž
	Předsíň v 1. patře s prkennou podlahou a záklopovým stropem.		rovněž a je skloněný ⁷³	rovněž

⁶⁷ F. WIDIMSKÝ, *Německo-český slovník*, s. 163-164.

⁶⁸ A. KEJVANOVÁ, *Architektonický slovník*, s. 344.

⁶⁹ J. KOVAŘOVIČ, *Odborný slovník*, s. 269.

⁷⁰ Tamtéž, s. 18.

⁷¹ A. KEJVANOVÁ, *Architektonický slovník*, s. 539.

⁷² J. KOVAŘOVIČ, *Odborný slovník*, s. 143.

⁷³ Tamtéž, s. 109.

	Okenní otvor ⁷⁴		bez rámu a zasklení	rovněž
	Zděná <jednotka> ⁷⁵ .		průměrné	rovněž
	Světnice vlevo od předsíně s prkennou podlahou.	-	špatné a skloněné	rovněž

Strana 13

Beschreibung aller Bestandteile der		die bestandteile sind bei dem		Bemerkung
Wohn	Wirtschafts	Wohn	Wirtschafts	
Gebäude		Gebäude in folgendem Stande		
	die Rohrdecke.	-	schlecht.	Altershalber.
	2 flüg[e]l Fenster sammt ^{aaa} Beschlag u[nd] Verglasung.	-	do,,	do,,
	1 flüg[e]l Tür mit 2 Bändern, 2 {Kögeln} u[nd] Klinke ^{bbb} .		do,,	do,,
	der Kachelofen ^{ccc} .		do,,	do,,
	Die Schüttkammer rechts aus dem Vorhaus mit bretternen Fußboden u[nd] Sturzdecke.		do,,	do,,
	1 flüg[e]l ord[inär] Tür mit 2 Bändern, 2 {Kögeln}, Fallschloss mit Schlüssel u[nd] Anlegkette.	-	do,,	do,,
	2 kleine Fensteröffnungen.	-	ohne Verglasung	
	Aus dem Vorhaus leere bretternen Stiege zum Dachboden.		schlecht	do,,
	Der Dachboden dasselbst.			das Wohngebäude kann nach einige Jahre für den {Mietsmann} {mittelst} dem dringend notwendigen, dacheindeckung erhalten werden,
	der bretternen Fußboden,	-	do,,	
	der leere Dachstuhl.	-	schadhaft	
	die {Schindeldachung}.	-	schlecht	[?] ^{ddd} wäre daher eine neue {Schindeleindeckung} mit Beimengung das
	Das Wirtschaftsgebäude			

⁷⁴ A. KEJVANOVÁ, *Architektonický slovník*, s. 196.

⁷⁵ Tamtéž, s. 161.

^{aaa} Autor nadepsal nad písmeno m pomlčku, aby upozornil na jeho zdvojení.

^{bbb} Chybně zapsáno jako „Klicke“.

^{ccc} Slovo je v půlce lehce vybledlé, tudíž působí dojmem, že jsou slova rozdělena.

^{ddd} Slovo přeškrtnáno.

rechts im Hofe von Holzwänden aufgeschrottet, mit Schindeln gedeckt u[nd] enthält.	-	do,,	nach brauchbaren schindels zu bewerkstelligen notwendig.
Das Pferdestall	-	do,,	die Herstellungskosten wären aus der Verlassenschafts u[nd]
mit dielung u[nd] Sturzdecke	-	do,,	von dem antretenden
1 flüg[e]l ord[inär] Tür mit Bändern u[nd]	-	do,,	Pfarrbenefizaten gleichmäßig
2 {Kögeln}.	-	do,,	zu bestreiten.
Der Kuhstall	-	do,,	
neben dem Pferdestalle mit dielung u[nd] Sturzdecke ^{eee} .	-	do,,	

Strana 13 (Překlad)

Popis všech součástí		Součásti jsou v		Poznámka
Obytná část	Hospodářství	Obytná část	Hospodářství	
Budova		Budova je v následujícím stavu		
	Rákosový strop.	-	špatné.	Obytná budova může být po několika let pro nájemce zachována, skrze nutné a naléhavé
	Dvoukřídlé okno spolu s kování a zasklením.	-	rovněž	
	Jednokřídlé dveře s 2 závěsy, 2 kužely a západkou.	-	rovněž	
	Kachlová kamna.	-	rovněž	
	Sýpka ^{fff} vpravo od předsíně s prkenou podlahou a záklopovým stropem.	-	rovněž	
	Jednokřídlé obyčejné dveře s 2 závěsy, 2 kužely, padacím zámkem, klíči a a pojistným řetízkem.	-	rovněž	
	2 malé okenní otvory.	-	bez zasklení	
	Z předsíně do podkrovní prkenný jalový schod ⁷⁶ .	-	špatné	
	Podkroví			
	Tamtéž			

^{eee} Počáteční písmeno se od dosavadního grafického značení zapisovatele liší. Pravděpodobně k tomu došlo díky nechtěnému spojení jak minuskulního, tak majuskulního písmena S.

^{fff} V protokolu je zapsáno jako „Schüttkammer“. Tento výraz se ovšem příliš nepoužíval, dobové i dnešní slovníky uvádějí překlad slova sýpka do němčiny jako „Schüttboden“.

⁷⁶ Jalový schod (stupěň) se nachází ve výškové úrovni podesty a navazuje na něj stupěň nástupní. Bohuslav SYROVÝ, *Architektura – naučný slovník*, Praha 1961, s. 205.

	Prkenná podlaha.	-	rovněž	údržby střešní krytiny. Byla by tedy provedena ⁷⁸ nová šindelová krytina s příměsí ⁷⁹ starých užitných šindelí.
	Jalový krov ⁷⁷ .	-	závadné	
	Šindelová krytina.	-	špatné	
	Hospodářské budovy Na pravé straně dvoru vyroubeny z dřevěných stěn, s pokrytím šindelemi a obsahuje.	-	rovněž	Cena výroby bude pokryta z pozůstalosti a z příspěvku následujícího farního beneficiáta rovným dílem.
	Koňská stáj s prkennou podlahou ⁸⁰ a záklopovým stropem.	-	rovněž	
	Jednokřídlá obyčejná vrata s 2 kužely.	-	rovněž	
	Kravský chlév vedle koňské stáje s prkennou podlahou a záklopovým stropem.	-	rovněž	

Strana 14

Beschreibung aller Bestandteile der		die bestandteile sind bei dem		Bemerkung
Wohn	Wirtschafts	Wohn	Wirtschafts	
Gebäude		Gebäude in folgendem Stande		
	1 flüg[e]l ord[inär] Tür mit 2 Bändern, 2 {Kögeln} u[nd] Anlegkette.	-	morsch.	Diese ^{ggg} in sehr schlechtem Bauzustand sich befindlichen Wirtschaftsgebäude, welches zur Auflassung bestimmt ist, ist eine Reparatur zur längern Erhaltung der bestandteile.
	die {Futterkrippe}.	-	schlecht.	
	Der 2. Kuhstall neben dem 1. Kuhstall mit dielung u[nd] Sturzdecke.	-	do,,	Ausgenommen die Repatatur des Schindeldachs, auf welche die Verlassenschaft, u[nd] der neue Benefiziat gleichmäßig
	1 flüg[e]l ord[inär] Tür mit 2 Bändern, 2 {Kögeln} u[nd] Anlegkette.	-	morsch	
	der Dachstuhl.	-	schadhaft	
	Die Scheuer			

⁷⁷ Jedná se o tzv. krokevní vaznicovou soustavu, která se skládá pouze z nasazených krokví na vaznice. Krokve slouží k podpěře střešního pláště a vaznice jako „vzpěradlové nosníky“. Jan VINAR - Václav KUFNER, *Historické krovy, Konstrukce a statika*, Praha 2004, s. 90, 210, 249.

⁷⁸ J. KOVAŘOVIČ, *Odborný slovník*, s. 44.

⁷⁹ Tamtéž, s. 39.

⁸⁰ A. KEJVANOVÁ, *Architektonický slovník*, s. 138.

^{ggg} Na konci slova je přeškrtnuté písmeno S.

am linken Ende des Hofräumes von Holzwände aufgeschrottet, mit Schindeln gedeckt, mit einer Dreschteme u[nd] 2 <Panten> ^{hhh} {Scheuerthöre} 2 flüg[e]l mit 4 Stiegen, 2 Pfannen u[nd] Anlegkette.	-	do,,	beizutragen hätte möglich.
die {Pfannenverschaltungen}.	-	do,,	Zur längen Erhaltung der Holzwände wäre die Reparatur des Schindeldaches notwendig.
das Schindeldach.	-	Schlecht.	Die Kösten hätte die Verlassenschaft u[nd] der neue Benefiziat gleichmäßig {massa} zu tragen.
die Wände.	-	schadhaft.	Die <und> II. u[nd], III. Angeführten Gebäude sind für den Benefiziaten ganz entbehrlich u[nd] zur Auflassung bestimmt. Es liegt daher einstweilige Erhaltung dieser Gebäude allein dem Nutznießer resp[ektive] der Pfarrbenefiziaten ab, u[nd] es wären die Reparatur zur Hälfte aus der {Verlassenschaftsmassa} , weil der Erblasser durch ^{chech} 17 Jahre im besitze dieser Gebäude stand, u[nd] zur Hälfte von dem neuen Benefiziaten, falls dem letzten an der Erhaltung gelegen ist, zu bewerkstelligen.
der Dachstuhl.	-	do,,	
die {Hofeinschränkung} von Zaunpfählen u[nd] Reißhölzern.	-	schlecht	
Gemauerter Brunnen mit {Holzverschrottung}.	-	die Verschrottung morsch u[nd] zerfallen	

^{hhh} Nejistý přepis slova. Zapisovatel nedodržel svůj styl písma a měl na mysli spíše slovo „Standen“.
^{chech} Poslední písmeno přeškrtnáno.

Strana 14 (Překlad)

Popis všech součástí		Součásti jsou v		Poznámka
Obytná část	Hospodářství	Obytná část	Hospodářství	
Budova		Budova je v následujícím stavu		
	Jednokřídlé obyčejné dveře s 2 závěsy a pojistným řetízkem.	-	zpráchnivělý	Ty jsou ve velmi špatném stavu umístěny v hospodářské budově, které jsou určeny k opuštění, tudíž se oprava k delšímu uchování provede u součástí.
	Krmný žlab. ⁸¹	-	Špatný	
	Druhý kravský chlév vedle 1. kravína s prkennou podlahou a záklopovým stropem.	-	Rovněž	Vyjímaje opravy střešních šindelů, na které by mělo být přispěno rovným dílem z pozůstalosti a příspěvku nového beneficiáta.
	Jednokřídlé dveře se 2 závěsy, 2 kužely a pojistným řetízkem.	-	zpráchnivělý	
	Krov.	-	Závadné	K delšímu uchování dřevěných stěn, byla nutná i oprava střešních šindelů. Cena byla rovným dílem <zaplacena> z pozůstalosti a z příspěvku nového beneficiáta.
	Stodola na levém konci dvora z roubených dřevěných zdí, pokrytý šindelemi a mlatem ⁸² , a 2 <postavenými> dvoukřídlými vraty ⁸³ se 4 zástrčkami, 2 pánvemi ⁸⁴ a pojistným řetízkem.	-	Rovněž	
	Pánvní pažení ⁸⁵ .	-	Rovněž	Ta, 2. a 3. uvedená ⁸⁶ budova je pro beneficiáta zcela postradatelná a určena k opuštění. Na tom záleží proto, že dočasné uchování této budovy je pouze pro poživatele, respektive opravy farního beneficiáta budou z půlky pokryty z pozůstalosti, protože zůstavitel vlastnil po dobu 17 let tuto budovu, a z půlky od nového
	Střecha pokrytá šindelemi.	-	Špatné	
	Stěny.	-	závadné	Na tom záleží proto, že dočasné uchování této budovy je pouze pro poživatele, respektive opravy farního beneficiáta budou z půlky pokryty z pozůstalosti, protože zůstavitel vlastnil po dobu 17 let tuto budovu, a z půlky od nového
	Krov.	-	Rovněž	
	Dvůr ohraničen plotem z kůlů ⁸⁷ a dřevěného proutí ⁸⁸ .	-	Špatné	Na tom záleží proto, že dočasné uchování této budovy je pouze pro poživatele, respektive opravy farního beneficiáta budou z půlky pokryty z pozůstalosti, protože zůstavitel vlastnil po dobu 17 let tuto budovu, a z půlky od nového
	Zděná studna s dřevěným roubením.	-	roubení je zpráchnivělé a rozpadlé.	

⁸¹ A. KEJVANOVÁ, *Architektonický slovník*, s. 223, 329.

⁸² Tamtéž, s. 146.

⁸³ J. RANK, *Kleines Taschenwörterbuch* s. 365.

⁸⁴ Tento druh kování zaručoval otáčení závěsu ve spodní části dveří, či vrat. M. EBEL, *Historické názvosloví*, s. 74.

⁸⁵ A. KEJVANOVÁ, *Architektonický slovník*, s. 594.

⁸⁶ F. WIDIMSKÝ, *Německo-český slovník*, s. 124.

⁸⁷ A. KEJVANOVÁ, *Architektonický slovník*, s. 639.

⁸⁸ J. KOVAŘOVIČ, *Odborný slovník*, s. 208.

				beneficiáta, jestliže se podaří nakonec dosáhnout vhodného zachování.
--	--	--	--	---

Strana 15

Beschreibung aller Bestandteile der		die bestandteile sind bei dem	Bemerkung
Wohn	Wirtschafts	Wohn	
Gebäude		Gebäude in folgendem Stande	
<p>Der verstorbenen Holitzer M[agister] dechant P[ater] Karl Štěpánek benützte die Pfarre u[nd] Wirtschaftsgebäude in Holitz, Ředitz u[nd] Wostřetin, von Jahre 1833 durch einen Zeitraum von 17 Jahren daher die kleinenⁱⁱⁱ Reparaturen an dem Pfarrgebäude, in Holitz aus seiner {Verlassenschaftsmassa} allein, u[nd] die durch die Länge der Zeit u[nd] den Gebrauch notwendig gewordenen Baulichkeiten im gesetzlichen Konkurrenzwege, wie in der Anmerkungrubrik bemerkt ist, zu bestreiten waren.</p> <p>Hiermit wurde das Protokoll geschlossen u[nd] gefertigt.</p>			
Kollow[vrátek] m/p ⁸⁹ Oberantmann Patronatsrepräsentant	<Durot> m/p k[aiserlich] k[öniglich] Bezirkkom[missär]	Johann Dvořák m/p Pfarrer u[nd] bisch[ef] Not[ar].	
Egid Jahn m/p Bauverwalter	Wenzel Lohinsky als Bevollmächtigter der Universal-Erbin Maria Štěpánek		
			Joseph Horack Aktuar
<p>Anna Lejhanetz Erbin †††⁹⁰ Anna Hutta Erbin Franz Lejhanetz, vormund der Franz Štěpán Kischer Erbin</p>			

ⁱⁱⁱ V originále zapsáno: „kleinern“.

⁸⁹ Tato zkratka označuje přídavek „vlastní rukou“ dopisovaný za jméno u opisu listiny. Latinsky „manu propria“.

⁹⁰ Grafické zaznačení tří křížků užívali zejména analfabeti, kteří tímto stvrdili na listině, či dokumenty svůj podpis. Heslo *Analfabeta*, in: Ottův slovník naučný, II., Praha 1889, s. 235.

Strana 15 (Překlad)

Popis všech součástí		Součásti jsou v		Poznámky
Obytná část	Hospodářství	Obytná část	Hospodářství	
Budova		Budova je v následujícím stavu		
Zemřelý holický magister děkan pater Karel Štěpánek užíval farnost a hospodářské budovy v Holicích, Ředících a Ostřetíně od roku 1833 po období sedmnácti let, proto opravy farní budovy v Holicích byly uhrazeny pouze z pozůstalosti, a vzhledem k dlouhé době užívání bude dobrého stavu ⁹¹ budovy docíleno úhradami v rámci zákonné konkurence, tak jak je zaznamenáno v rubrice poznámek.				
Tímto se protokol uzavřel a dokončil.				
Kolovrátek m/p vrchní úředník reprezentant patronátu		<Durot> m/p císařský královský okresní komisař		Johan Dvořák m/p Farář a biskupský Notář
Egid Jahn m/p Správce budovy		Václav Lohinský jako spoluplnomocník univerzální dědičky Marie Štěpánkové		
Josef Horák Aktuár ⁹²				
Anna Lejhanecká dědička ††† Anna Hutá dědička František Lejhanec, poručník Františka Štěpána Kirschera dědice				

⁹¹ J. VOLNÝ, *Německo-český slovník*, s. 87.

⁹² Tato funkce bývá označována jinými slovy jako „soudní písař“. Byl tak nazýván podřízený soudní úředník při soudech patrimoniálních a později jako konceptní úředník, při vzniku smíšených okresních úřadů. Heslo Aktuár, in: Ottův slovník naučný, I., Praha 1888, s. 668.

6 Závěr

Tato bakalářská práce vznikla za účelem vytvoření edice inventáře fary Holice z roku 1851. Zápis ve farní kronice, ze kterého edice čerpá, obsahuje popisy farních a hospodářských budov v Holicích, Ostřetíně a Ředvicích. Proto je v první části práce kladen důraz na seznámení se s fungováním farnosti v padesátých letech 19. století a celkovým historickým průřezem dějin farních budov v těchto obcích. Studium Pamětní knihy farnosti Holické přineslo cenné informace i o životě a působení duchovních, kteří v této době faru spravovali. Poslední kapitoly teoretické části byly zaměřeny na přiblížení problematiky ediční činnosti a popisu farní kroniky.

V praktické části jsem se zabýval výhradně tvorbou edice a studiem archivních pramenů, které se zkoumaným dokumentem souvisely. V průběhu své ediční práce jsem zjistil, že studovaný materiál není jen inventářem fary, ale i protokolem o stavebním stavu farních a hospodářských budov. Po tomto zjištění hovořím o dokumentu, jako o „inventárním protokolu“. Pramen tedy místo podrobného obsahu interiéru fary předkládá stavebně-technický stav budov, poznámky o míře poškození částí interiéru v jednotlivých místnostech a návrhy na opravy konkrétních objektů. Další výzkum vedl ke zjištění, že zápis byl vyhotoven farářem Janem Novákem, jenž působil na faře v letech 1852-1863. Ten jej přepsal z dokumentu, jejichž původcem byla pravděpodobně patronátní správa. Bohužel se nepodařilo originální dokument v archivním fondu farnosti Holice nalézt.

Tvorba této edice měla rovněž od počátku svá úskalí. Vzhledem ke značnému rozdílu formátu této práce a farní kroniky jsem jednotlivé tabulky rozdělil do více stran, což se může zdát na první pohled nepřehledné. Snažil jsem se tento problém alespoň částečně vyřešit komplexním označováním prepisovaných a překládaných stran, které jsou řazeny chronologicky za sebou. Odborné stavební termíny, jež se v inventárním protokolu nacházejí v hojném počtu, se podařilo dohledat za pomoci odborné literatury. Jedna z věcí, která mi opravdu pomohla v době pandemie nemoci Covid-19, bylo zpřístupnění digitální knihovny Kramerius, díky které se mi tyto výrazy dohledávaly daleko lépe. Přepis inventárního protokolu byl poměrně složitý, ale je nutné poznamenat, že samotný zápis byl zhotoven dosti precizně a jen v málo případech se objevují chyby, či nedostatky, které by zapříčinily nečitelnost textu. Poznámkový aparát je vytvořen na základě edičních metodik a studiem odborné literatury.

Inventární protokol dle mého názoru tvoří jedinečný doklad o stavebním stavu farních budov a částečně i životní úrovně obyvatel fary. Pamětní kniha a materiály, jež jsou uloženy v SOKA Pardubice, mi posloužily jako nepostradatelné doklady o historickém vývoji této

farnosti v době poloviny 19. století. Zároveň může posloužit i v oboru stavebnictví, či restaurátorství. Domnívám se, že by tato práce mohla alespoň částečně pomoci k vyhlášení fary v Holicích za kulturní památku, což by si právem zasluhovala.

7 Resumé

The main objective of this work is to create an edition of an 1851 inventory of the parish house Holic, which can be used for further study and eventually may help the parish house to be declared as a cultural heritage. The inventory is written in the parish commemorative book.

The thesis is divided into theoretical and practical part. The first chapter of the thesis presents historical background of the parish around 1850 and also introduces the church parsons, who were in charge of the parish administration. The second chapter focuses on the history of the parish buildings in the towns of Holic, Ostřetín and Ředice, which are also part of the inventory description. The next chapter contains the theory and the methods of editorial work, that are based on study of specialized literature. Afterwards, the commemorative book is assessed by diplomatic matter.

The primary focus of this bachelor's thesis is the edition itself. In the process of writing this examination, it was found out that the source was not any usual inventory, but as well a protocol of construction state of the buildings. The title in German is "Invetarisches Gebäudebesichtigungs-protokoll", which can be translated as inventory protocol from the building visitation. The writer, parson Jan Novák, rewrote this record probably from a document made out by patronage's administration. Unfortunately, the original has not been found in the archives.

The edition includes explanatory, complementary and referring footnotes, The examined inventory protocol was transcribed and translated to Czech language. The transcription follows the same table format as the record. Unfortunately, the difference in size between this thesis and the commemorative book is tremendous. This issue was solved by marking the pages in numerical order. The translation is placed after every transcribed page and marked.

The last chapter of this thesis provides summary of the research results.

8 Zdroje

8.1 Prameny

- Farní úřad Holice, Pamětní kniha farnosti Holické 1836.
- Státní okresní archiv Pardubice, Farní úřad Holice, Všeobecné spisy 1851, inv. č. 80, kart. 1.
- Státní okresní archiv Pardubice, Farní úřad Holice, Inventář kostelního a farního majetku 1790, inv. č. 192, kart. 1.
- Státní okresní archiv Pardubice, Farní úřad Holice, Inventář kostelního a farního majetku 1899, inv. č. 193, kart. 1.
- Státní okresní archiv Pardubice, Farní úřad Holice, Inventář kostelního a farního majetku 1902, inv. č. 194, kart. 1.
- Státní okresní archiv Pardubice, Farní úřad Holice, Inventář kostelního a farního majetku 1929, inv. č. 195, kart. 1.
- Státní okresní archiv Pardubice, Farní úřad Ostřetín, Plán farních pozemků v Ostřetíně 1842, inv. č. 487, kart. 21.
- Státní okresní archiv Pardubice, Farní úřad Ostřetín, Inventář kostela a fary v Ostřetíně 1874, inv. č. 110, kart. 1.
- Státní okresní archiv Pardubice, Farní úřad Ostřetín, Inventář kostela a fary v Ostřetíně 1881-1888, inv. č. 114, kart. 1.
- Státní okresní archiv Pardubice, Farní úřad Ostřetín, Inventář kostela a fary v Ostřetíně 1895-1898, inv. č. 116, kart. 1.
- Státní oblastní archiv Zámrs, Sběrka matrik Východočeského kraje, Farní úřad římskokatolické církve Holice, Matrika zemřelých 1837-1855, sign. 485.

8.2 Monografie a časopisecké studie

- BARTOŇ, Jiří, *O kronikách obcí - praktická pomůcka pro kronikáře obcí*, Praha 2009.
- BÍLEK, Jan, *Archivář a editor Ivan Šťovíček*, in: *Ediční teorie a metodika*, Praha 2008, s. 187-192.
- BRADÁČ, Ludvík, *Knihvazačství*, Praha 1912.
- Diecéze královéhradecká, *Catalogus alphabeticus personarum et locorum in dioecesi episcopali*, Hradec Králové 1890.

- EBEL, Martin, *Historické názvosloví okenních a dveřních kování do nástupu průmyslové výroby*, in: Průzkumy památek 26, č. 2, Praha 2019, s. 67-92.
- EBEL, Martin, *Terminologie okenních a dveřních kování ve střední Evropě 18. a 19. století*, in: Sborník příspěvků z 2. konference stavebněhistorického průzkumu června 2003 v klášteře servitů v Nových Hradech v jižních Čechách, Praha 2004, s. 217-238.
- EBELOVÁ, Ivana, *Klíč k novověké paleografii*, Praha 2015.
- ECKHARDT, Hans Wilhelm - STÜBER, Gabriele - TRUMPP, Thomas, *Thun kund und zu wissen jedermänniglich: Paläographiearchivalische Textsoten-Aktenkunde*, Köln 1999.
- HAMANOVÁ, Pavlína, *Z dějin knižní vazby od nejstarších dob do konce 19. století*, Praha 1959.
- HEROUT, Jaroslav, *Slabikář návštěvníků památek*, Praha 2011.
- HLADÍK, Pavel - KMENT, Miroslav, *Holice. Historický lexikon 1336-2001*, Holice 2002.
- HLADÍK, Pavel, *Polévka pro císaře*, in: Holické listy 2, Holice 2014, s. 10.
- HLEDÍKOVÁ, Zdeňka - JANÁK, Jan - DOBEŠ, Jan, *Dějiny správy v českých zemích od počátků po současnost*, Praha 2007.
- CHAVARRIA, Joaquim, *Velká kniha keramiky*, Praha 1996.
- KOSÁK, Michal - FLAIŠMAN, Jiří (edd.), *Editologie (od náčrtu ke knize)*, Praha 2018.
- MARTINEK, Radek, *Galerie kurátů holických. Příběh tří portrétů z farních sbírek*, in: e-Monumentica VII, č. 1, Litomyšl 2019, s. 31-36.
- NECHVÍLE, Josef, *Holice a přífařené osady*, Pardubice 1882.
- NOVOTNÁ, Martina, *Dějiny farnosti Holice v 19. století pohledem farní kroniky*, Pardubice 2015, Bakalářská práce.
- OTTMAR, František, *Farní úřad římskokatolický Holice 1693-1949, Inventář 1961*, č. JAF 1105.
- OTTMAR, František, *Farní úřad Ostřetín 1787-1950, Inventář 1961*, č. JAF 1117.
- ROSŮLEK, František Karel, *Pardubicko, Holicko, Přeloučsko III. – Dějinný a místopisný obraz*, Pardubice 2015.
- SEKYRKOVÁ, Milada, *7.9. 1836 Ferdinand V. Poslední pražská korunovace*, Praha 2004.

- ŠAFAŘÍK, Antonín - POSPÍŠIL, Otokar, *Holice. Obraz vývoje a současnosti*, Holice 1911.
- ŠŤOVÍČEK, Ivan, *Zásady pro vydávání novověkých historických pramenů z období od počátku 16. století do současnosti. Příprava vědeckých edic dokumentů ze 16. – 20. století pro potřeby historiografie*, Praha 2002.
- ŠŤOVÍČEK, Ivan, *K problematice typů druhů a forem edic pramenů k novým a nejnovějším dějinám*, in: Archivní časopis 25, Praha 1975, s. 193-202.
- ŠŤOVÍČEK, Ivan, *Publikování cizojazyčných textů v edicích k novým a nejnovějším dějinám*, in: Archivní časopis 40, Praha 1990, s. 129-141.
- ŠŤOVÍČEK, Ivan, *Heuristika v ediční praxi*, in: Archivní časopis 41, Praha 1991, s. 193-201.
- ŠŤOVÍČEK, Ivan, *K některým problémům metodiky vydávání novodobých historických pramenů*, in: Sborník archivních prací 27, Praha 1977, s. 192-219.
- ŠŤOVÍČEK, Ivan, *Reprodukce dokumentů a jejich textů v edicích novodobých historických pramenů*, in: Sborník archivních prací 33, Praha 1983, s. 75-107.
- ŠŤOVÍČEK, Ivan, *Poznámkový aparát v edicích novodobých písemných historických pramenů*, in: Archivní časopis 29, Praha 1979, s. 230-237.
- ŠVANDA, Martin - VRÁNA, Filip, *Historie soutěžního práva od počátků ke dnešku*, in: Úřad pro ochranu hospodářské soutěže - Historie, fakta, svědectví, Brno 2008, s. 33-94.
- VINAŘ, Jan - KUFNER, Václav, *Historické krovy, Konstrukce a statika*, Praha 2004.
- ŽANDOVÁ Elvíra, *Okresní úřad Pardubice 1850-1945 (1952), Inventář 1989*, ev. č. 491.

8.3 Odborné slovníky

- KEJVANOVÁ, Antonie, *Německo-český a česko-německý stavební a architektonický slovník*, Plzeň 2001.
- KOVAŘOVIČ, Josef, *Německo-český odborný slovník stavební*, Praha 1941.
- KUBIŠTA, Jan, *Slovník cizích slov*, Praha 1956.
- Ottův slovník naučný, I., Praha 1888.
- Ottův slovník naučný, II., Praha 1989.
- Ottův slovník naučný, III., Praha 1890.

- Ottův slovník naučný, XVII., Praha 1901.
- PETRÁČKOVÁ, Věra - KRAUS, Jiří (edd.), *Akademický slovník cizích slov*, Praha 1995.
- RANK, Josef, *Kleines Taschenwörterbuch der böhmischen und deutschen Sprache*, Praha 1868.
- SYROVÝ, Bohuslav, *Architektura - naučný slovník*, Praha 1961.
- VOLNÝ, Jan, *Německo-český slovník*, Praha 1972.
- WIDIMSKÝ, František, *Německo-český a česko-německý slovník*, Praha 1971.

8.4 Internetové zdroje

- *Církevní historie (katolická)*, Diecéze královéhradecká, <https://cirkevnihistorie.estranky.cz/clanky/dieceze-v-ceske-republice/c--dieceze-hradec-kralove.html> (citováno dne 5.12.2020).
- *Kostel sv. Martina v Holicích*, Farnost Holice, <https://new.farnost-holice.cz/kostely/sv-martina-holice> (citováno dne 21.10.2020).
- *Kostel sv. Václava v Horních Ředcích*, Farnost Holice, <https://www.farnost-holice.cz/kostely/sv-vaclava-horni-redice> (citováno dne 27.10.2020).
- *Římskokatolická farnost Ostřetín*, Biskupství Královéhradecké, <http://www.bihk.cz/dieceze/ostretin/> (citováno dne 7.11.2020).

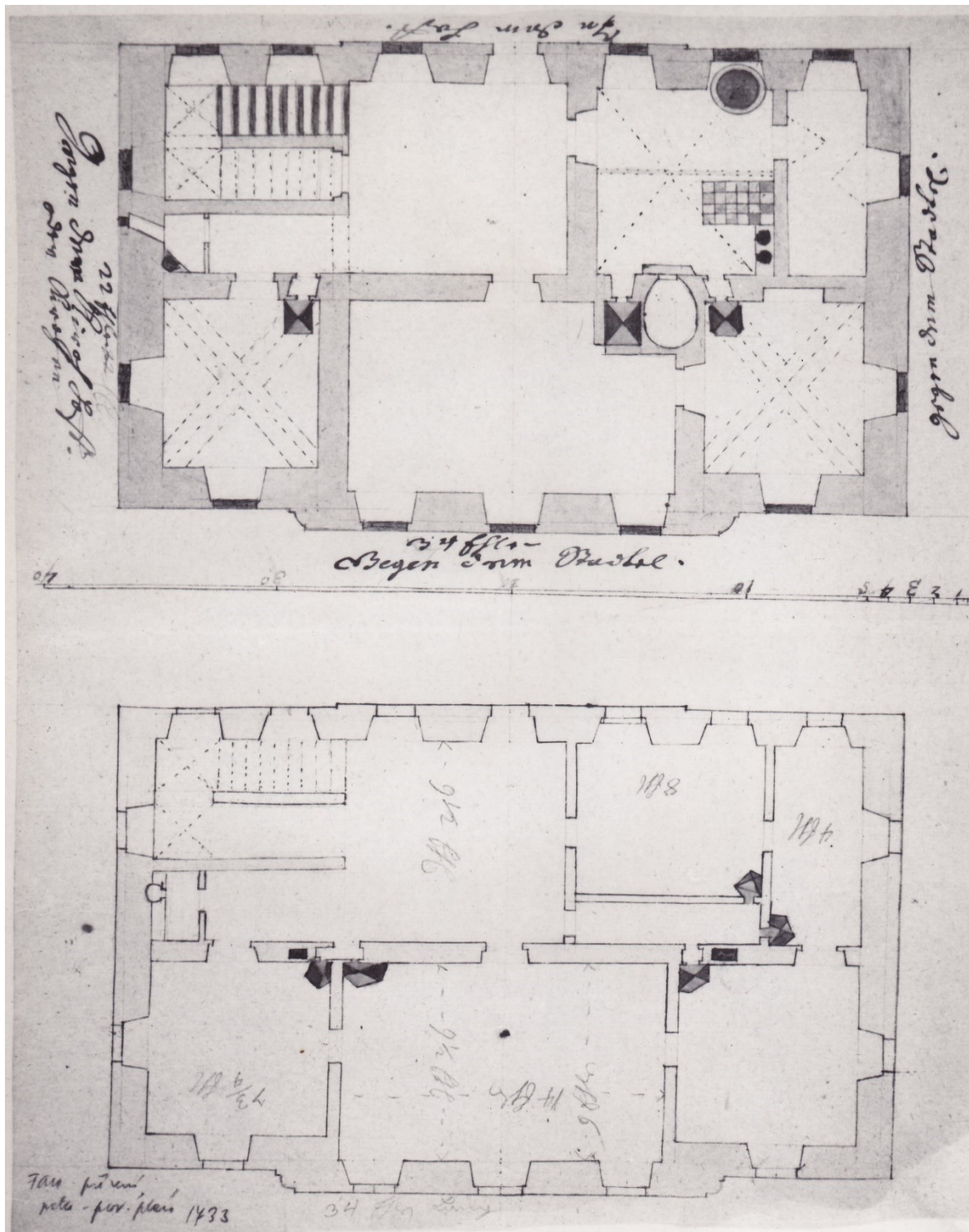
9 Seznam tabulek a obrazových příloh

- Tabulka 1: Základní rozdělení druhů a forem vědeckých edic.
- Tabulka 2: Seznam edičních značek.

- Příloha 1: Plán fary z roku 1733.
- Příloha 2: Plán kostelního obvodu z 18. století.
- Příloha 3: Restaurovaný obraz faráře Karla Štěpánka z roku 1849.
- Příloha 4: Fara v Holicích v současnosti (k roku 2020).
- Příloha 5: Pamětní kniha farnosti Holické.
- Příloha 6: Ukázka tabulky inventárního protokolu z prohlídky farních budov v Holicích v pamětní knize.

10 Obrazové přílohy

Příloha 1: Plán fary. Naskenovaná kopie dokumentu, kterou má fara Holice k dispozici (originál je uložen v Archivu Pražského hradu).

Příloha 3: Restaurovaný obraz faráře Karla Štěpánka z roku 1849. Foto: R. Martinek 2017.

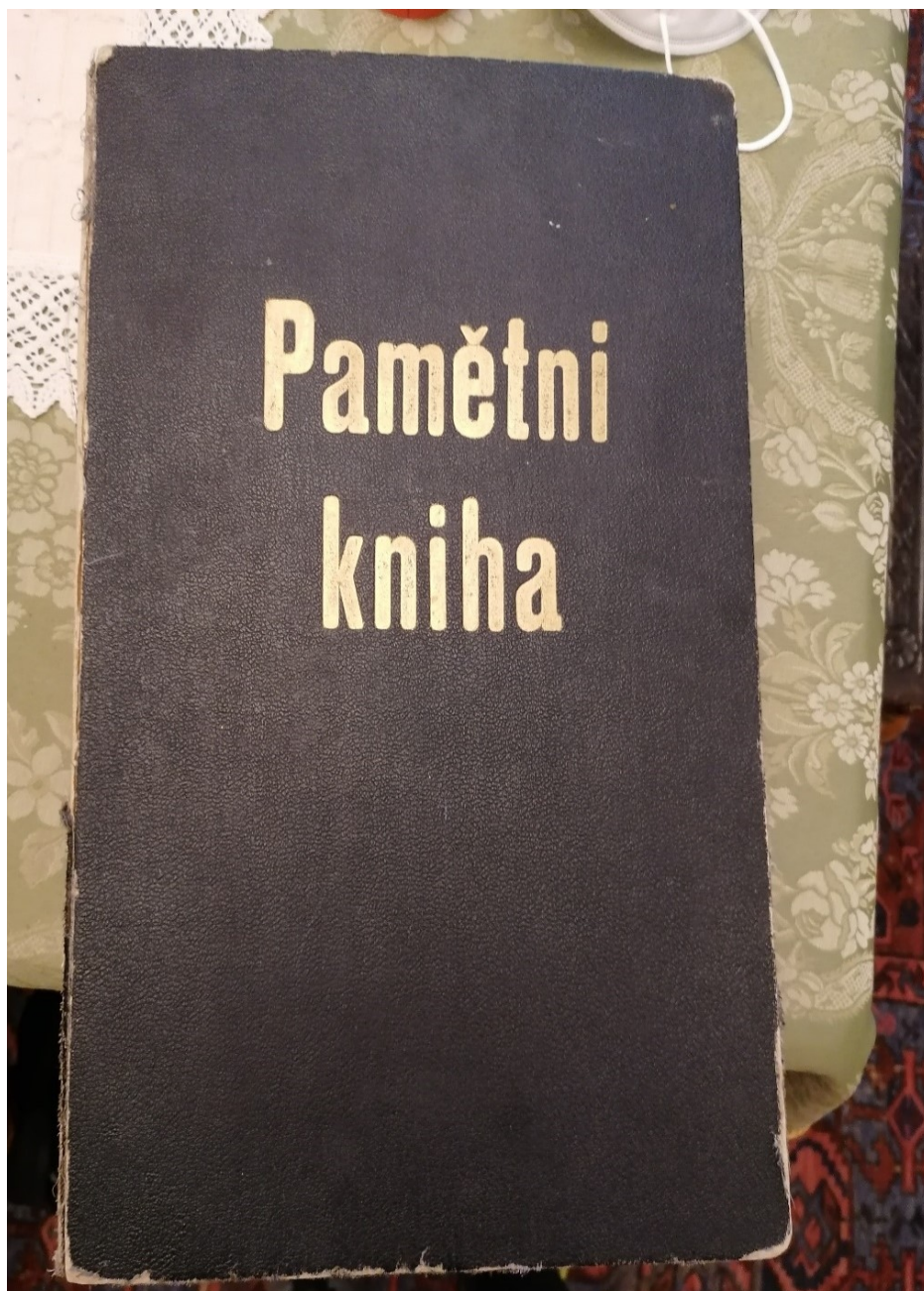

Příloha 4: Fara v Holicích. Foto: J. Hanykýř 2020.

Příloha 5: Pamětní kniha farnosti Holické. Kronika je patřičně uložena a spravována na fáře v Holících.

Foto: J. Hanykýř 2020.

Příloha 6: Ukázka tabulky inventárního protokolu z prohlídky farních budov v Holicích v pamětní knize. Foto: J. Hanykýř 2019.

No.	Gebäude	Wohn- Wirtschafts- Gebäude	Wohn- Wirtschafts- Gebäude	Wohn- Wirtschafts- Gebäude
1	Klosterkirche Klostergebäude Klosterhof Klostermühle Klosterweiden Klosterwiese Klostergarten Klosterpark Klosterfriedhof Klosterkirche	Wohn- Wirtschafts- Gebäude	Wohn- Wirtschafts- Gebäude	Wohn- Wirtschafts- Gebäude
2	Klosterkirche Klostergebäude Klosterhof Klostermühle Klosterweiden Klosterwiese Klostergarten Klosterpark Klosterfriedhof Klosterkirche	Wohn- Wirtschafts- Gebäude	Wohn- Wirtschafts- Gebäude	Wohn- Wirtschafts- Gebäude
3	Klosterkirche Klostergebäude Klosterhof Klostermühle Klosterweiden Klosterwiese Klostergarten Klosterpark Klosterfriedhof Klosterkirche	Wohn- Wirtschafts- Gebäude	Wohn- Wirtschafts- Gebäude	Wohn- Wirtschafts- Gebäude
4	Klosterkirche Klostergebäude Klosterhof Klostermühle Klosterweiden Klosterwiese Klostergarten Klosterpark Klosterfriedhof Klosterkirche	Wohn- Wirtschafts- Gebäude	Wohn- Wirtschafts- Gebäude	Wohn- Wirtschafts- Gebäude
5	Klosterkirche Klostergebäude Klosterhof Klostermühle Klosterweiden Klosterwiese Klostergarten Klosterpark Klosterfriedhof Klosterkirche	Wohn- Wirtschafts- Gebäude	Wohn- Wirtschafts- Gebäude	Wohn- Wirtschafts- Gebäude
6	Klosterkirche Klostergebäude Klosterhof Klostermühle Klosterweiden Klosterwiese Klostergarten Klosterpark Klosterfriedhof Klosterkirche	Wohn- Wirtschafts- Gebäude	Wohn- Wirtschafts- Gebäude	Wohn- Wirtschafts- Gebäude
7	Klosterkirche Klostergebäude Klosterhof Klostermühle Klosterweiden Klosterwiese Klostergarten Klosterpark Klosterfriedhof Klosterkirche	Wohn- Wirtschafts- Gebäude	Wohn- Wirtschafts- Gebäude	Wohn- Wirtschafts- Gebäude